

Izveštaj o programskim aktivnostima UMHCG-a za period od 01. januara do 31. decembra 2013 godine

12-ogodišnjica UMHCG-a

UMHCG je 22. oktobra 2013. godine obilježilo 12 godina svog postojanja i rada. Tim povodom izdato je saopštenje za javnost sa namjerom da podsjetimo na aktivnosti koje smo realizovali u protekloj godini. UMHCG nije moglo na druge načine obilježiti godišnjicu usljed nedostatka finansijske podrške i cilja da sredstva preusmjerava na aktivnosti koje doprinose ostvarivanju ljudskih prava osoba s invaliditetom. Saopštenje možete pročitati u cjelosti na našem sajtu.

Revidirani plan rada

Nakon sjednice Skupštine UMHCG-a koja je održana u februaru mjesecu revidirali smo plan rada za 2013. godinu. Cij je da ovim izmjenama plan rada učinimo realnijim i da planirane aktivnosti budu sprovedene na adekvatan i što kvalitetniji način.

Projektne aktivnosti:

Podrška i inkluzija studenata s invaliditetom u institucije visokog obrazovanja u Crnoj Gori / TEMPUS

Tokom januara radili smo na pripremi plana za treninge koji su održani na Univerzitetima za nastavno i administrativno osoblje. Sem Univerziteta Mediteran i Donje Gorice, održavanje treninga je bilo planirano i za zaposlene na Univerzitetu Crne Gore. iako ovaj Univerzitet nije formalno uključen u implementaciju projekta. U februaru mjesecu je plan, odnosno njegova finalna verzija usaglašena sa partnerima na projektu. U toku marta održana su četiri osnovna treninga na temu: "Osnovni koncepti invaliditeta i inkluzivno obrazovanje" 20, 21, 26 i 27. marta. Ciljna grupa prva dva treninga koja su održana na univerzitetu Mediteran je bilo nastavno osoblje, trećeg treninga studenti bez invaliditeta, a četvrtog nastavno osoblje. Treći i četvrti trening održani su na Univerzitetu Donja Gorica 26. i 27. marta. Osnovne treninge je prošlo: 23 asistenta i profesora (12 na prvom, i 11 na drugom treningu), četiri studentkinje bez invaliditeta sa UDG-a i 14 zaposlenih u administraciji i tehničkim službama. Za svaki trening je bio prijavljen po 21 učesnik, ali kao što je evidentno odziv je bio znatno manji, a posebno na treningu za studente bez invaliditeta, zbog neblagovremenog obavještanja studenata o terminu održavanja treninga od strane UDG-a. Sa druge strane, treninzi su bili uspješni, što pokazuju rezultati evaluacije u kojima su svi aspekti treninga ocijenjeni sa prosječnim ocjenama preko 4,5.

Takođe, u sklopu ovog projekta rektori tri crnogorska univerziteta – *Univerziteta Crne Gore, Univerziteta Mediteran i Univerziteta Donja Gorica*, potpisali su u martu mjesecu *Povelju* koja se odnosi na podršku i inkluziju studenata s invaliditetom u visokoškolske institucije u Crnoj Gori. Ovom potpisivanju prisustvovali su i predstavnici UMHCG-a i student s invaliditetom, a prisutnima se obratila i Izvršna Direktorica UMHCG-a Marina Vujačić.

U toku aprila mjeseca održane su obuke za nastavno, vannastavno osoblje i studente za sva tri univerziteta, a na teme ljudskih prava osoba s invaliditetom, servisa podrške za studente s invaliditetom i asistivnih tehnologija. Treneri su bili Mima Ivanović, Milan Šaranović i Goran Macanović. Ono što je zabrinjavajuće je mali broj učesnika koji su prisustvovali i ovim

treninzima. Iako su datumi treninga usaglašeni sa univerzitetima a na njihovo zahtijevanje i prilagođeni njihovim potrebama i vremenu, odziv je bio nedovoljan pa smo zbog toga obavijestili sve partnere na projektu o ovoj situaciji i tražili od univerziteta da animiraju svoje zaposlene i studente kako se isto ne bi ponovilo i na sledećim treninzima koji su bili planirani za maj, jun i septembar.

Takođe smo u aprilu mjesecu donijeli posebnu Deklaraciju kojom smo definisali rad Studentske Savjetodavne Kancelarije i saradnju sa univerzitetima. Svi značajniji dokumenti su kasnije objavljeni na web stranici kancelarije.

13 i 14-tog maja održan je radni sastanak partnera na projektu na kome su analizirane dosadašnje aktivnosti kao i planovi za buduće. Partnerima smo iznijeli naše nezadovoljstvo dosadašnjim odvijanjem treninga. U toku maja mjeseca održani su i treninzi na teme "Rad sa osobama s invaliditetom" i "Znakovni jezik". Prvi trening su vodili kolege iz Slovenačkog udruženja studenata s invaliditetom, dok su drugi trening vodile nastavnice iz Resursnog centra iz Kotora. Takođe smo radili na formularu za studente s invaliditetom, buduće korisnike usluga Studentske Savjetodavne kancelarije.

Uputili smo i dopis srednjim školama u Crnoj Gori u cilju informisanja učenika s invaliditetom u tim školama o radu Studentske Savjetodavne Kancelarije i pomoći koju mogu očekivati od nas ukoliko se odluče da studiraju.

Od strane Evropske Izvršne agencije za obrazovanje, audiovizuelnu umjetnost i kulturu (EACEA) koja je donator projekta dobili smo odgovor na periodični izvještaj - interim report. Agencija je pohvalila dosadašnji rad na projektu kao i angažovanost svih učesnika, a za naredni period preporučila da se posebna pažnja posveti razvoju Studentske savjetodavne kancelarije, kao i treninzima koji su veoma bitni za edukaciju nastavnog i nenastavnog osoblja na univerzitetima.

11-tog i 12-tog juna koordinatorica projekta Lefkotea Kartasidu i eksterni evaluator Jorgos Kuropetoglu boravili su u radnoj posjeti Crnoj Gori. Cilj je bio informisanje o postignutim rezultatima i o kvalitetu sprovedenih aktivnosti do sada. Gosti iz Grčke su takođe posjetili i UMHCG gdje su se uglavnom interesovali za rad Studentske savjetodavne kancelarije.

11-tog i 12-tog juna, održani su treninzi za nastavno i vannastavno osoblje crnogorskih univerziteta: "Inkluzivna praksa u visokom obrazovanju" i "Rad sa studentima s invaliditetom (savjetovanje, tehnička i psihološka podrška)", koje su vodile kolegice sa univerziteta "Makedonija" iz Soluna i Univerziteta Mediteran Dragana Bjekic i Svetlana Obradović. 13-tog juna trener Goran Macanović održao je obuku za Brajevo pismo, drugi modul.

U toku juna izvršena je i promjena koordinatora projekta ispred UMHCG-a tako da će umjesto Bojane Laković, ove aktivnosti ispred Udruženja koordinisati Velibor Bošković.

Tokom jula, zajedno sa partnerima imali smo sastanak sa predstavnicom TEMPUS kancelarije u Crnoj Gori, Vanjom Drljević. Ona se interesovala za dosadašnji rad na projektu, ostvarene rezultate kao i buduće planirane aktivnosti. Članovi tima su upoznali gospođu Drljević sa aktuelnostima vezanim za projekat, a posebno smo se osvrnuli na pitanje Studentske savjetodavne kancelarije i njenu održivost. Gospođa Drljević je istakla da bi jedno od rješenja moglo biti uvezivanje svih subjekata, univerziteta i različitih ministarstava i pružanje zajedničke podrške Kancelariji koja se nalazi u prostorijama UMHCG-a.

Ministarstvo prosvjete je 7. novembra donijelo Rješenje kojim se, na osnovu dopisa UMHCG-a od 02. oktobra, odobrava finansijska podrška u iznosu od 2.000 eura za rad Studentske savjetodavne kancelarije.

Takođe smo imali i sastanak sa Ivanom Ognjanović, predstavnicom Univerziteta Mediteran, povodom izvještaja o realizovanim treninzima na univerzitetima u okviru radnog paketa 5 čiji je nosilac UMHCG. Ivana Ognjanović nam je prenijela komentare i sugestije predstavnika Univerziteta Macerata iz Italije koji su partneri na projektu. U cilju dopune izvještaja Velibor Bošković je ispred UMHCG-a uradio novi izvještaj o aktivnostima čiji je koordinator bio UMHCG, kako bi se ispravila prethodno upotrijebljena neujednačena metodologija.

17-tog i 18-tog septembra u Macerati/Italija održan je treći koordinacioni sastanak projektnog tima. Osim prezentovanja do tada ostvarenih rezultata i realizovanih aktivnosti, poseban dio sastanka je bio posvećen analiziranju radnih paketa 5 i 8 koji se tiču obuka nastavnog i

nenastavnog osoblja na univerzitetima i medijske kampanje tj. diseminacije projekta, a čiji je nosilac UMHCG. Prihvaćen je revidirani izvještaj sa osnovnih treninga i date smjernice za rad na sledećem koji će sadržati izvještaj sa naprednih treninga.

Radi definisanja podrške, kao i postupka za ostvarivanje iste, koju Studentska savjetodavna kancelarija pruža studentima s invaliditetom, pripremljena su tri pravilnika i jedan ugovor sa Univerzitetom Mediteran. Pravilnikom o oslobađanju od školarine definisani su uslovi, potrebna dokumentacija, kao i rok do čijeg isteka se može podnijeti zahtjev za oslobađanje od školarine. Taj rok je 05. septembar, i do tog roka se moraju predati sva potrebna dokumenta za ostvarivanje ovog prava, kako bi UMHCG provjerilo i prosljedilo univerzitetima uz zahtjev za oslobađanje od plaćanja školarine. Pravilnikom o uslovima i postupku za smještaj u studentski dom je definisano pravo studenata s invaliditetom na smještaj i ishranu, kao i uslovi pod kojima neki student može ostvariti to pravo, posebno u slučaju da obnavlja više puta istu godinu studija. Pravilnikom o radu Studentske savjetodavne kancelarije su definisana prava na alternativna rješenja u procesu studiranja (servisi podrške i oprema) koje Studentska - savjetodavna kancelarija omogućava studentima s invaliditetom, kao i postupak za ostvarivanje istih. Nacrtom Ugovora o ustupanju opreme na korišćenje definisani su uslovi pod kojima Univerzitet Mediteran ustupa opremu, dobijenu u okviru projekta Studentskoj savjetodavnoj kancelariji, kao i uslovi pod kojima studenti s invaliditetom mogu koristiti ovu opremu. Pravilnik o radu Studentske savjetodavne kancelarije i Ugovor o ustupanju opreme na korišćenje su poslani na uvid univerzitetima, partnerima na TEMPUS projektu, radi dobijanja njihove saglasnosti sa tekstom istih, potpisivanja i djelovanja u skladu sa onim što je definisano. Tokom oktobra mjeseca održane su napredne obuke za nastavno i nenastavno osoblje na univerzitetima.

Partneri sa Varšavskog univerziteta održali su obuku koja se ticala uklanjanja barijera za studente s invaliditetom i prilagođavanja nastavnog materijala za njih, dok je kolegunica sa Univerziteta Macerata iz Italije održala obuku na temu rada sa studentima koji imaju disleksiju. Treću obuku održale su kolegynice iz Resursnog centra iz Kotora a tema je bila znakovni jezik.

Takođe smo sa partnerima radili na organizaciji druge po redu projektne Konferencije SupportME@HE ("Podrži ME") koja je 13-tog i 14-tog novembra održana u Podgorici, na Univerzitetu Donja Gorica. Prvog dana Konferencije prezentovani su dosadašnji rezultati projekta sa posebnim akcentom na formiranje Studentske Savjetodavne Kancelarije koja radi u sklopu UMHCG-a. Predstavnici UMHCG-a i partnerskih univerziteta predstavili su servise podrške koje će koristiti studenti s invaliditetom kao i na informatičku opremu koja će biti na raspolaganju ovim studentima. Prisutni su od predstavnika partnera iz Evropske Unije takođe mogli čuti više o položaju i iskustvima studenata s invaliditetom na univerzitetima u Grčkoj, Sloveniji i Poljskoj.

Drugi dan Konferencije bio je posvećen srednjoškolicima i studentima s invaliditetom. Tu su bili učenici iz Resursnog centra za djecu i mlade iz Podgorice, Resursnog centra za sluh i govor iz Kotora, kao i student s invaliditetom sa sva tri crnogorska univerziteta. Sem što su dobili potrebne informacije o radu Kancelarije, dostupnim servisima podrške i opremi koju će moći koristiti, ovi mladi ljudi su imali priliku da kroz prilično dinamičnu i kvalitetnu diskusiju izraze i svoj stav, pričaju o problemima koje imaju u obrazovanju, preprekama sa kojima se suočavaju, potrebama koje imaju, kao i da međusobno razmijene mišljenja i bolje se upoznaju.

U decembru mjesecu radili smo na izvještaju sa treninga, kao i na prukupljanju materijala sa svih održanih treninga koji će biti dostupni nastavnom i nenastavnom osoblju na univerzitetima.

Unapređenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Jugoistočnoj Evropi – Fondacija za otvoreno društvo Budimpešta

U toku januara pripremali smo održavanje završne Konferencije "Unaprijeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Crnoj Gori", koja je održana 04. februara u PR Centru. Konferenciji su sem predstavnika UMHCG-a, kako je i planirano prisustvovali i predstavnici Ministarstava prosvjete, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Univerziteta Crne Gore i

Univerziteta „Mediteran”, NVO sektora, medija, kao i studenti s invaliditetom. Ovom prilikom predstavljen je kako sam projekat, tako i istraživanje koje je u sklopu njega rađeno, i na kraju ostvareni rezultati projekta. Više o ovoj Konferenciji kao i o zaključcima koji su proizašli iz zajedničkog rada možete pročitati na našem site-u: <http://umhcg.com/okrugli-sto-socijalna-dimenzija-visokog-obrazovanja-u-crnoj-gori/>.

13. marta 2013. godine u okviru završnice projekta UMHCG je održalo sastanak sa predstavnicima studentskih parlamenata crnogorskih univerziteta, čija je tema bila položaj studenata s invaliditetom i mogućnosti za njegovo unapređenje. Učesnici sastanka bili su predstavnici studentskih parlamenata i UMHCG-a: Miloš Vujošević i Miloš Pavićević – predsjednik i student povjerenik Studentskog parlamenta UCG, Spasoje Vukmirović i Jovana Ramović – predstavnici Studentskog parlamenta Univerziteta Mediteran, Nemanja Katnić – predsjednik Studentskog parlamenta UDG-a, Miroslava Mima Ivanović Programaska asistentkinja i Marina Vujačić – Izvršna direktorica UMHCG-a. Detaljnije informacije možete pogledati na siteu <http://umhcg.com/saopštenje-za-javnost-sastanak-sa-studentskim-parlamentima/>.

Ovo je bila i poslednja aktivnost ovog projekta, a donatoru je poslat konačan finansijski i narativni izvještaj.

Program Za mlade s invaliditetom-bez barijera! - Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću

Studentski servis - U okviru redovnih usluga Studentskog servisa u januaru mjesecu smo imali 39 korisnika usluga. Do kraja godine se taj broj povećao za 15 korisnika. U 2013. godini smo imali komunikaciju i koordinisali aktivnosti za 48 studenata. U okviru realizacije aktivnosti studentskog servisa Udruženje je tokom svakog mjeseca realizovan prevoz studenata, pružane su informacije studentima i po potrebi na inicijativu studenata komunicirano sa fakultetima.

Pored redovnih aktivnosti Studentskog servisa u februaru smo se obratili srednjoj srpučnoj školi u Rožajama radi oslobađanja od školarine učenika Amira Hodžića, zbog vanrednog polaganja.

U okviru ovog programa održan je i trening za personalne asistente i korisnike 02. i 03. februara. Korisnici su birani na osnovu informacije iz novih pristupnica UMHCG-a, a asistente su upravo birali korisnici, što je i praksa. Trening su vodili treneri i saradnici Udruženja Milenko Vojičić i Milan Šaranović. Trening je vođen kao obuka korisnicima i asistentima i sastojao se od osnovnih informacija o samostalnom življenju, servisima podrške, sa akcentom na obrazovanje, ulogu personalnog asistenta, potrebe korisnika... Studentskim servisom je bila predviđena personalna asistencija od šest mjeseci u trajanju od 400 sati mjesečno za 4 korisnika/ce, s tim što je jedna korisnica zbog potrebe za cjelodnevnom asistencijom imala dnevno 6 sati asistencije u periodu od 6 mjeseci. Tokom svakog mjeseca je u prosjeku pruženo 400 sati asistencije. Korisnici i asistenti su podnosili mjesečne izvještaje na osnovu kojih im je uplaćena naknada za prethodni mjesec.

S obzirom na to da imamo jedno pristupačno vozilo (kombi UMHCG-a) koje pored toga što se koristi u Studentskom servisu, koristi se i za potrebe zaposlenih u Udruženju za prevoz do posla i nazad, za sve potrebe kancelarije i brojnih aktivnosti, veoma je teško nekad izbalansirati sve pozive studenata, iako svakome izađemo u susret. Udruženje je zbog toga kupilo još jedan kombi koji treba da se prilagodi potrebama osoba s invaliditetom, koji će koristiti za skoro osnivanje D.O.O.-a u cilju prevoza putnika, prvenstveno s invaliditetom.

U petak, 22. februara na inicijativu UMHCG-a održan je sastanak između predstavnika Ministarstva prosvjete, sektora za visoko obrazovanje sa predstavnicima Udruženja. Sastanku koji je održan u prostorijama Udruženja su prisustvovali g-đa Mubera Kurpejović, pomoćnica ministra za visoko obrazovanje, g. Biljana Mišović, takođe iz sektora za visoko obrazovanje, g. Vanja Drljević, TEMPUS kancelarija, g. Marina Vujačić, Izvršna direktorica UMHCG-a, g-din Velibor Bošković, program menadžer UMHCG-a, i g. Miroslava-Mima Ivanović program asistentkinja UMHCG-a.

Sem međusobnog informisanja o glavnim aktivnostima koje UMHCG i Ministarstvo sprovode u oblasti obrazovanja studenata s invaliditetom, sagovornici su razmijenili stavove oko trenutnog položaja studenata s invaliditetom kao i mogućnostima zajedničke saradnje. Na sastanku su dogovoreni i zaključci koje kao i detaljno saopštenje možete pogledati na našem site-u <http://umhcg.com/sastanak-sa-predstavicima-ministarstva-prosvjete-sektor-za-visoko-obrazovanje/>.

Na poziv Srednje stručne škole Sergije Stanić iz Podgorice drugu godinu za redom treneri/ice UMHCG-a volonterski drže časove o inkluzivnom obrazovanju. I ove kao i prošle godine časovi smo držali odjeljenjima prvog razreda. Časovi su održani 12. i 20. februara. Treneri su bili: Marina Vujačić, Milenko Vojičić, Miroslava Mima Ivanović i Milan Šaranović, a časovi su održani za svih 10 odjeljenja prvog razreda. Nekim časovima su prisustvovali i nastavnici.

Treneri su govorili o svojim problemima, gdje i kako je tekao proces njihovog školovanja, kako se osjećaju u sredini u kojoj žive, kako posmatraju i kako se odnose prema svom invaliditetu. Objašnjavali su učenicima termine kao što su : posebne potrebe, invaliditet, hendikep. Učenici su bili jako aktivni, komentarisali su, postavljali pitanja. Ogroman broj učenika smatra da termin posebne obrazovne potrebe koji se koristi u obrazovnom sistemu nije adekvatan.

U petak 15 marta u prostorijama Mall of Montenegro Nikšićka Pivara je organizovala mini humanitarni turnir u pikadu, u kojem su se takmičile poznate ličnosti iz crnogorskog javnog života, a sredstva prikupljena na turniru su donirana UMHCG-u. Donaciju u vrijednosti od 4.160€ je UMHCG iskoristio za adaptaciju novog kombi vozila koji će služiti za prevoz osoba s invaliditetom (kupovina i instalacija hidraulične platforme i sjedišta).

Povodom 04. aprila dana studenata izdali smo saopštenje za javnost i pozvali na poštovanje jednakih startnih pozicija i ravnopravnosti, a tokom sedmice studenata smo u saradnji sa Studentskim vijećem Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore u ponedjeljak, 08. aprila u holu Pravnog fakulteta organizovalo simulaciju pod nazivom „Budimo ravnopravni“. Cilj ove aktivnosti je bio da se studenti bez invaliditeta upoznaju sa svakodnevnim funkcionisanjem, mogućnostima i preprekama sa kojim se susreću studenti s invaliditetom. Oko 30 učesnika je, nakon demonstracije i objašnjenja od strane predstavnika UMHCG-a: Andrije Samardžića, Dragana Tepavčevića i Miroslave-Mime Ivanović, imalo priliku da se oprobaju: kretanju sa bijelim štapom i povezom preko očiju, simulaciji kretanja uz pomoć psa vodiča, korišćenju kolica i radu na računaru uz pomoć govornog programa. Učesnici su koristili asistivne tehnologije i pomagala, koja najčešće koriste osobe s invaliditetom. Učesnici su, govoreći o svojim utiscima, istakli da im je tokom simulacije bilo vrlo interesantno i neobično, ali i da su po prvi put uvidjeli da sasvim „beznačajne“ prepreke (npr. stepenica visoka 2cm na ulazu u Pravni fakultet) mogu biti skoro nepremostive barijere.

Tokom juna smo poslali 6 zahtjeva Univerzitetima za oslobađanje od školarina studenata s invaliditetom i to: Dopis rektoru i Ministru prosvjete za upis i oslobađanje od školarine za Miljana Cerovića; Potvrde (preporuke za upis i ostvarenje besplatnog studiranja) za Milu Tauzović, Nemanju Janić i Ivana Stijepovića; Molbe za upis i oslobađanje od školarine za Katarinu Četković i Milicu Lakićević.

S obzirom da je Ivanu Stijepoviću samo djelimično odobrene oslobađanje od školarine (20%) ponovo smo se u julu mjesecu obratili rektoru UDG-a tražeći potpuno oslobađanje od plaćanja školarine za ovog studenta.

UMHCG se 23. juna dopisima obratilo Ministarstvu prosvjete, kao i upravama četiri studentska doma u Podgorici, Nikšiću, Cetinju i Kotoru povodom Oglasa za angažovanje konsultantske firme za pripremu tehničke dokumentacije za rekonstrukciju studentskih domova objavljenog 17. 07. na sajtu Ministarstva. S obzirom da je u okviru projekta: „Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost“, koji se finansira iz kredita Svjetske banke, predviđena rekonstrukcija studentskih domova smatramo da radovi za prilagođavanje ovih ustanova treba da budu prepoznati kao prioritetni za finansiranje iz sredstava ovog projekta. Pored diskriminacije studenata podsjetili smo i na segregaciju, jer se studenti s invaliditetom već godinama prilikom smještaja u domovima izdvajaju po principu segregacije, pa se i pristupačnost u tom smislu poštuje samo parcijalno a ne u potpunosti. Međutim, studentski

domovi na Cetinju i u Kotoru su u potpunosti nepristupačni i u ovim gradovima ne mogu studirati studenti iz drugih krajeva Crne Gore. Iz tog razloga smo naglasili da se mora voditi računa kako se i dalje u obrazovanju ne bi učenici i studenti s invaliditetom razdvajali po principu segregacije i diskriminirali.

26. avgusta smo dobili odgovor od direktora JU Doma učenika i studenata Podgorica g-dina Radoslava Jovanovićem, u kojem se između ostalog kaže:

” U godišnjim planskim dokumentima predviđeni su projekti adaptacije prilagođavanja objekata za potrebe studenata sa hendikepom. U projektoj dokumentaciji ovi radovi su definisani kao posebni projekti i svrstani u prioritete”. U odgovoru se dalje navodi da je formirano koordinaciono tijelo koga čine: Gordana Mrdak, predsjednik – upravnica I faze Novog studentskog doma, Svedana Zakovšek, član - upravnica Plavog dvora i Slavica Dabanović član – upravnica II faze Novog studentskog doma, čija je uloga da kroz komunikaciju sa UMHCG-om, sagleda ukupnu situaciju i predloži konkretne mjere za poboljšanje uslova učenika i studenata.

Zbog početka studentskog raspusta preostali broj sati personalne asistencije su neki korisnici odložili za septembar mjesec, pa je iz tog razloga nekim korisnicima bio pružen dio preostale asistencije u odnosu na preostali iznos sredstava u septembru mjesecu.

Već u zadnjoj sedmici avgusta mjeseca smo nastavili sa obezbjeđivanjem prevoza studenata s invaliditetom na području Glavnog grada, od kuće, odnosno studentskog doma do fakulteta i obrnuto. Takođe smo poslali 3 zahtjeva Univerzitetima za oslobađanje od školarina studenata s invaliditetom i to: Molbe za oslobađanje od školarine za Svetlanu Cicvarić i Mariju Florianu Vujičić, preporuku za upis i ostvarenje besplatnog studiranja) za Miljana Cerovića kao i zahtjev za oslobađanje od školarine za Nevenu Kovačević.

U septembru je dostavljen spisak studenata s invaliditetom koji se oslobađaju od školarine (njih 33) Rektoratu Univerziteta Crne Gore na osnovu Odluke o oslobađanju studenata s invaliditetom od školarine koju je Upravni Odbor Univerziteta donio na sjednici održanoj 6-og septembra, a na inicijativu UMHCG-a. Takođe smo poslali pojedinačne spiskove studenata po fakultetskim jedinicama. Univerzitet Mediteran je takođe donio odluku 5-og septembra o oslobađanju od školarine studenata s invaliditetom. Poslat je ponovljen zahtjev UDG-u, Humanističke studije, za oslobađanje od školarine za Ivana Stijepovića. Takođe je poslat i spisak studenata s invaliditetom Komisiji za raspodjelu mjesta u JU Dom učenika i studenata Podgorica za 16 studenata, dok je u prvoj polovini godine smještaj koristilo 17 studenata. Takođe smo inicirali i ostvarili smještaj za 1 studentkinju u Nikšiću, koja je gubila ovo pravo zbog gubljenja statusa redovnog studenta. Održan je takođe i sastanak sa studentima s invaliditetom povodom početka nove studijske godine i smještaja u studentske domove, gdje ih je Izvršna direktorica uputila o daljem radu Udruženja, planovima Studentske savjetodavne kancelarije i donešenim Pravilnicima koji će od naredne studijske godine regulisati pravo na besplatno školovanje i pravo na smještaj u studentski dom.

Volonterke UMHCG-a su za studenta s invaliditetom Slobodana Popovića prilagodili knjigu u dostupnom formatu.

13. decembra obratili smo se Ministarstvu prosvjete (Odjeljenju za učenički i studentski standard) molbom radi regulisanja studentskog kredita članice Udruženja i studentkinje I godine Fakulteta likovnih umjetnosti Milice Lakićević. 24.12.2013god. dobili smo informaciju da je kredit odobren i da će dvije rate kredita biti uplaćene do kraja decembra mjeseca.

Student prve godine Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta Donja Gorica Ivan Stijepović obratio nam se zahtjevom za obezbjeđivanje polaganja dva mini testa iz predmeta Uvod u politiku koju nije mogao polagati u predviđenom roku zbog obavljanja oftalmološkog pregleda. Profesor ga je preko asistenta Boškovića obavijestio da neće biti moguće pogađanje testova van rokova predviđenih za to. Takođe nam se obratio Miljan Cerović, student I godine Pravnog fakulteta Univerziteta Mediteran radi rješavanja problema koji ima zbog nemogućnosti plaćanja smještaja i hrane u studentskom domu i menzi. Udruženje je u procesu rješavanja ovog problema posredstvom saradnje sa Centrom za socijalni rad Rogatica (Republika Srpska) koji je prihvatio pokrivanje troškova smještaja i hrane za Miljana uz posredstvo Udruženja. U tom smislu smo i sa Kroling D.O.O potpisali ugovor i žirirali za Miljana.

Miroslava-Mima Ivanović ispred UMHCG je učestvovala u Radnoj grupi za izradu Zakona o visokom obrazovanju, sve dok zakon nije ušao u Skupštinsku proceduru. U Predlogu Zakona koji je Vlada bila usvojila definisane su brojne norme koje se tiču studenata s invaliditetom, a jedna od tih normi odnosila se i na pravo na besplatno školovanje ovih studenata. Iz Skupštinske procedure, tačnije sa plenuma je predlagač, odnosno Ministarstvo prosvjete povuklo zakon iz procedure. Ovakav postupak je nanio štetu pojedinačnim studentima s invaliditetom, posebno onima na Univerzitet Donje Gorice, koji nije prihvatio isti princip za sve studente i nije prihvatio i odobrio zahtjev za oslobađanje od školarine svih studenata s invaliditetom.

Pošto nijesmo bili obavješteni o posjeti predstavnika Ministarstva prosvjete, Univerziteta Crne Gore i Studentskog parlamenta UCG-a Novom studentskom domu 19. jula, a s obzirom da smo jako kasno saznali za nju preko site-a Ministarstva i nijesmo se uspjeli priključiti, jer predstavnici Ministarstva na naše brojne pozive nijesu odgovorili niti nas pozvali, predstavnici UMHCG-a su u ponedjeljak 22. jula posjetili ovaj studentski dom. Tom prilikom smo primijetili da neće biti ispoštovani svi elementi pristupačnosti za studente s invaliditetom. Detaljnije možete pogledati na našem sajtu.

UMHCG se 23. jula mailom obratilo predstavnicima Studentskog parlamenta UCG povodom navoda u medijima koji se odnose na posjetu predstavnika SPUCG-a novom Studentskom domu. U medijima je prenesena izjava predstavnika Studentskog parlamenta UCG u kojoj je korišćena neadekvatna terminologija, a i data ocjena o pitanju o kome njihovi predstavnici nemaju dovoljno znanja, bez obzira na najbolju najmeru za koju ne sumnjamo da su je imali. Tako se navodi da je "Predsjednik Studentskog parlamenta Miloš Pavićević ocijenio da je vođena briga o svim detaljima, ali i potrebama osoba sa posebnim potrebama." Smatramo da je neprofesionalno čak i neodgovorno da se ispunjenost standarda pristupačnosti ocjenjuje od strane nekog ko nije osoba s invaliditetom.

Miroslava-Mima Ivanović je 28. oktobra ispred UMHCG-a prisustvovala sastanku sa predstavnicima Ministarstva prosvjete, Studentskog parlamenta Univerziteta Crne Gore, firme Kroling i Direkcije javnih radova. Tema sastanka su bili zahtjevi UMHCG-a u pogledu potpunog ispunjavanja standarda pristupačnosti u Novom studentskom domu, kao i prijedlozi u smislu pristupačnosti Sportskog centra, čija je izgradnja započela istog dana. Predstavnici firme Kroling su kazali da su vodootporna sjedala za tuš kabine u kupatilima soba za osobe s invaliditetom već poručena. U pogledu iznalaženja najboljeg rješenja za omogućavanje nesmetanog pristupa Novom studentskom domu (pomjerenje hidraulične platforme, proširivanje vrata ili izgradnja novih, izgradnja rampe) iz firme Kroling konsultovaće projektanta. Takođe, elementi pristupačnosti za osobe sa oštećenjem vida (taktilna obilježja natpisi na vratima na brajvom pismu i orijentacioni plan zgrade) biće postavljeni, a ukoliko bude bilo kakvih nedoumica, konsultovaće se sa UMHCG-om. Predstavnicima UMHCG-a je predočila koje sve elemente pristupačnosti budući Sportski centar, s obzirom na njegovu višenamjensku strukturu (sportska dvorana sa 805 mjesta, multimedijalna sala, pres centar, kulturni centar), treba da sadrži u skladu sa Pravilnikom o bližim uslovima i načinima prilagođavanja objekata za nesmetan pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti. Predstavnik Direkcije za javne radove je kazao da će pomenuti standardi biti ispoštovani i da i prilikom prilagođavanja 13 objekata iz Akcionog plana tokom 2014. godine očekuju sugestije i uključivanje UMHCG-a. Iz Studentskog parlamenta UCG su istakli da su konsultacije sa UMHCG-om od izuzetnog značaja i da će se prilikom izgradnje Sportskog centra konsultovati prilikom planiranja svakog koraka u njegovoj izgradnji. Na kraju je dogovoreno da se nakon preduzimanja konkretnih mjera na ispunjavanju svih standarda pristupačnosti u Novom studentskom domu, održi sastanak u cilju analiziranja preduzetih i planiranja novih aktivnosti.

Predstavnicima UMHCG-a Marina Vujačić i Mima Ivanović su se 04. decembra sastale sa predstavnicima Direkcije javnih radova, Ministarstva prosvjete i Studentskog parlamenta Univerziteta Crne Gore radi obilaska gradilišta Studentskog sportskog centra i radi dogovora oko započinjanja radova na sportskoj dvorani, koja će se graditi preko puta studentskih domova. Ovaj obilazak je početak realizacije saradnje i konsultovanja sa UMHCG-om pri svakom koraku

izgradnje novog Sportskog centra, koja je obećana na sastanku sa predstavnicima pomenutih institucija od 28. oktobra. Ovom prilikom predstavnicama UMHCG-a je predočena ideja za privremeno rješenje rampe između Studentskog sportskog centra, Faze II Studentskog doma i menze, koja će omogućiti nemsetano kretanje osoba s invaliditetom do i između ovih objekata. Planirana rampa na gotovo dvije trećine svoje dužine skoro da neće imati nagiba, a širina od 90 CM i ugrađivanje ograde je u potpunosti u skladu sa standardima pristupačnosti. Iz Direkcije su nas pozvali i usljed ranijih kritika koje smo uputili, a tiču se izgradnje stepenišnog lifta na novom studentskom domu, pa je ovaj put Direkcija odlučila da nas uključi prije započinjanja radova na novoj lokaciji, jer su primorani da zatvore dio puta do studentskih domova radi rekonstrukcije i započinjanja radova, odnosno postavljanja temelja na mjestu gdje je planirana izgradnja dvorane.

Program za pse vodiče/pomagače - Otvarali smo i kasice za donacije za pse vodiče/pomagače na polugodišnjem nivou u većini gradova u kojima su postavljene. Kasica u Pošti Crne Gore u Herceg Novom je jedina preostala koja nije otvarana na polugodišnjem nivou, već tek poslije godinu dana, a u njoj je prikupljeno 122, 20€.

U toku marta mjeseca smo imali komunikaciju sa Centrom za rehabilitaciju Silver oko eventualnog nastavka saradnje u vec započetim aktivnostima. Takođe su nam uz Silvera napomenuli da su raspoloženi za procjenu potencijalnih korisnika pasa vodiča.

U toku druge polovine 2012. UMHCG je kontaktirao džudista Dušan Vlahović iz Judo kluba Koga iz Podgorice sa namjerom podrške i pomoći udruženju u obezbjeđivanju sredstava za nabavku psa vodiča. Humanitarni džudo turnir je pripreman intezivno u 2013. g. a održan je 21. aprila 2013. g. u Sali podgoričke gimnazije „Slobodan Škerović. Na otvaranju turnira su se pojavili najbolji Crnogorski sportisti, a u turniru su učestvovali džudisti i džudistkinja u konkurenciji poletaraca, pionira, nada i juniora oba pola. Akciju su podržali između ostalih pjevač Rambo Amadeus, selektor rukometašica Crne Gore Dragan Adžić, rukometašica Suzana Lazović, selektor fudbalske reprezentacije Branko Brnović i rukometni trener Goran Đukanović, bokser Predrag Radošević. Promoter turnira bio je svjetski viceprvak u džudou Srđan Mrvaljević koji je UMHCG-u uplatio donaciju od 500€. Donacija koja je uplaćena Udruženju na račun Programa od Judo kluba Koga je u iznosu od 1.562,00€.

Zbog pogoršanog zdravstvenog stanja g-dina Milenka Vojičića, on se mailom obratio Centru „Silver” sa molbom da se njegov odlazak, prvobitno planiran za septembar, odloži za drugu polovinu oktobra. Od Centra smo dobili odgovor u kome su kao dani početka obuke bili ponuđeni 16. Ili 21. oktobar. Dogovoreno je da g-din Vojičić, sa svojim asistentom, u Centar dođe 20. oktobra, da bi petonedjeljna obuka započela u ponedjeljak 21. oktobra.

Centru „Silver” je 7. oktobra uplaćeno 50% cijene obuke, što iznosi 7000 eura. Preostalih 50% cijene biće obračunato i uplaćeno nakon završetka obuke u Centru, krajem novembra mjeseca.

Rad, odnosno prenos psa na korisnika započeo je u ponedjeljak, 21. oktobra, a kompletan proces prenosa će biti završen u januaru sljedeće godine. Rad instruktora sa Milenkom i Orijem, kako se zove njegov pas pomagač sastajao se uglavnom od časovnog ili dvočasovnog rada prije i poslije podne, kao i samostalnog Milenkovog treniranja sa psom u toku večeri i vikendom. Instruktor za pse pomagače iz Centra je boravio u Podgorici od 22. do 27. novembra radi sprovođenja prvog dijela domicilne obuke. Direktor Centra „Silver” g-din Sesar je izrazio spremnost da njihovi peripatolozi sprovedu obuku za polaznike iz Crne Gore za sticanje zvanja peripatologa, i u tom smislu obećao da će razvijeni kurikulum sa ponudom poslati u skorom periodu. Centru je 29. novembra uplaćeno 6569 eura, što predstavlja preostalih 50% cijene obuke, tako da je u ukupnom iznosu nabavka psa pomagača za g-dina Vojičića koštala 13.569 eura. Drugi dio domicilne obuke za g-dina Milenka Vojičića i njegovog psa pomagača će se sprovesti od 21. do 25. januara, te smo u tom smislu krajem decembra rezervisali avionsku kartu i hotel za instruktora za pse pomagače iz Centra „Silver”. Takođe, 23-eg decembra je izvršena je i prva veterinarska kontrola Milenkovog psa Orija.

U decembru mjesecu su pripremljena sva ovlašćenja za otvaranje kasica „vodiča”, a podizanje novca iz svih kasica očekujemo da bude završeno najkasnije do sredine februara. Podignut je

novac iz kasica „Vodiča” koje se nalaze u objektima: Pošte Crne Gore u Ulcinju (11, 93 eura), Pošte Crne Gore u Podgorici (113,65 eura) i Montvet na Zabjelu u Podgorici (95,62 eura). Dok je Izvršna direktorica Marina Vujačić boravila u Zagrebu potpisan je i Sporazum o saradnji sa Centrom Silver, rada nastavka formalizovane saradnje. Ovaj put je Sporazum potpisan na neodređeno vrijeme.

Krajem septembra smo, shodno stavu zauzetom na zadnjoj sjednici Skupštine UMHCG-a, kontaktirali instruktora iz Slovenije, gospodina Antona Esa (Zvone) radi dobijanja informacija o cijeni i organizaciji obuke instruktora za pse vodiče i pomagače. On je sprovodio obuku instruktora u Hrvatskoj, te smo stoga zainteresovani da istu sprovede i kod nas. Ovom prilikom rečeno nam je da bi se obuka sprovodila u Crnoj Gori i da bi trajala šest mjeseci, a da ćemo konkretnije podatke dobiti mailom početkom oktobra. Sa gospodinom Zvonetom smo i ranije pokušavali stupiti u kontakt, ali on nije odgovarao na naše mailove.

Zvone nam je mailom 1. oktobra poslao proces obuke i cijenu njegovog rada. Obuka bi se sproveda u Crnoj Gori, što znači da bi g-din Es boravio ovdje tokom njenog sprovođenja. On bi obučio minimalno dva (po jednog instruktora za pse vodiče i pse pomagače), a maksimalno četiri instruktora (po dva za pse vodiče i pse pomagače), što je i optimalan broj polaznika obuke. Obuka bi se sproveda na taj način što bi svaki polaznik tokom nje radio na školovanju jednog psa vodiča ili pomagača (zavisno od toga da li se obučava za instruktora za pse vodiče ili za instruktora za pse pomagače) za korisnika iz Crne Gore, tako da bi njen rezultat, sem obučениh instruktora, bili i školovani psi. Sama obuka instruktora, tj. stručni rad instruktora iz Slovenije sa polaznicima bi trajala šest mjeseci sa pauzom od tri mjeseca poslije prva tri mjeseca obuke, dok bi školovanje pasa trajalo devet mjeseci (tokom šest mjeseci obuke za instruktore i tri mjeseca pauze u njoj). Cijena rada g-dina Esa sa našim polaznicima, tj. njegov honorar za sprovođenje obuke bi iznosio 19200 eura. Na našu molbu da nam predloži nekog peripatologa, koji bi mogao sprovesti obuku za peripatologa za našeg kandidata, g-din Anton nas je uputio na g-đu Marrijane Kern iz Austrije, jednu od najboljih stručnjaka u ovoj oblasti u EU. S njom smo stupili u kontakt putem maila, ali nam još nije dala konkretne informacije o mjestu, načinu i cijeni sprovođenja obuke.

Instruktorica za pse vodiče g-đa Minja Orlić je boravila u Podgorici od 27. do 29. jula radi kontrole rada pasa vodiča čiji su korisnici Marijana Mugoša i Andrija Samardžić i radi domicilne procjene kandidatkinje za dobijanje psa vodiča Dunje Samardžić. Rad sa psima pomenutih korisnika ocijenjen je pozitivno, takođe, ocijenjeno je da Dunja Samardžić ispunjava uslove za dobijanje psa. Konačnu Odluku Stručnog vijeća ćemo dobiti u septembru mjesecu, kao i izvještaj o kontroli koja je obavljena sa Marijanom Mugošom i Andrijom Samardžićem.

Psihološko savjetovalište - Pored toga smo počeli i sa realizacijom psihološkog savjetovališta. Psihološko savjetovalište je počelo da se realizuje od 5.aprila i odvijalo se svake nedjelje - utorkom. Psihološko savjetovalište je redovno posjećivalo 7 učesnika, individualno po 1h sa psihološkinjom Julijanom Cicović, zaključno sa junom mjesecom.

Kao jedan od vidova psiho-socijalne podrške za osobe s invaliditetom, Udruženje je u martu mjesecu pokrenulo i aktivnost Otvorenog dana. Prva aktivnost u okviru Otvorenog dana održana je 14.marta. Zaključno sa majom mjesecom završili smo sa ovom aktivnošću. Otvoreni dan je u prosjeku posjećivalo od 10 do 15 studenata, korisnika usluga UMHCGa kao i volontera. Posebno ističemo da je u okviru ove aktivnosti organizovana i posjeta Dječjem domu „Mladost“ u Bijeloj. 15 ljudi koji su posjetili dom su bili predstavnici Udruženja i JP „Vodovod i kanalizacija“, koji su djeci odnijeli slatkiše, garderobu i školski pribor u vrijednosti od 360€ (osim vrijednosti garderobe) u akciji pod nazivom „Za njihov osmijeh sve!“. Više o ovoj posjeti, kao i fotografije možete vidjeti na našem sajtu.

Portal Disabilityinfo.me – www.disabilityinfo.me

U martu smo ponovo pokrenuli portal Disabilityinfo.me. On je jedini portal na Internet prostoru Crne Gore koji obrađuje teme koje se tiču invaliditeta. 2011 godine uspostavili smo saradnju sa

Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije Crne Gore koje je pružilo tehničku podršku u izradi portala. Međutim, veliki problem je predstavljala dugoročna finansijska održivost ovog portala jer on nema stabilne i planirane izvore finansiranja, što bi moglo u krajnjem dovesti do njegovog gašenja. Iz tog razloga smo 2012. godine aplicirali ovim projektom na konkurs za raspodjelu od igara na sreću i dobili potrebna sredstva za nastavak realizacije u periodu od godinu dana.

Portal je svakodnevno ažuriran aktuelnim vijestima važnim za osobe s invaliditetom kao i brojnim tekstovima i zanimljivostima iz različitih oblasti koji se tiču ove populacije. Redovno smo imali sastanke tima koji radi na portalu u cilju unaprijeđenja sadržaja i kvaliteta samog portala. U septembru smo započeli pripremu prezentacija portala u nekoliko crnogorskih gradova. Prva takva prezentacija je održana u Pljevljima sedmog oktobra, a druga u Bijelom Polju osamnaestog oktobra. Prezentacija u Bijelom Polju je održana za predstavnike lokalnih organizacija osoba s invaliditetom iz Bijelog Polja i Berana. U decembru mjesecu je održana IV prezentacija portala i to u Baru. Na prezentacijama su predstavnici organizacija pozvani da doprinesu radu portala, da sugerišu i daju ideje za njegovo unapređenje i da sami svojim dopisništvom utiču na njegovo ažuriranje.

Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću je i ove godine iako smanjenim iznosom od traženog, podržala naš projekat Disabilityinfo – portal osoba s invaliditetom, kojim smo konkurisali u oblasti zadovoljavanja potreba lica s invaliditetom, dio koji se odnosi na medijski pluralizam.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je samoinicijativno na svom sajtu stavilo link koji vodi ka našem portalu Disabilityinfo, iako su aktivnosti promocije i prezentacije portala državnim organima, privrednim društvima i firmama planirane tokom 2014. godine.

Inače portal svakodnevno posjećuje značajan broj ljudi kako iz Crne Gore tako i iz regiona, što saznajemo na osnovu povratnih informacija, zahtjeva za preuzimanje tekstova sa našeg portala na druge portale sa sličnom tematikom u regionu i slično.

MONITORING LJUDSKIH PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM

Aktivnosti projekta Monitoring ljudskih prava osoba s invaliditetom u Crnoj Gori koji je podržan od strane Disability Right Promotion International (Međunarodna promocija ljudskih prava) nastavljen je i u 2013. godini. U toku aprila mjeseca monitori zaduženi za analizu zakona i politika za OSI Milan Šaranović i Miroslava-Mima Ivanović su radili na sistemskom monitoringu. Takođe je ponovo instaliran Nvivo softver kako bi se moglo raditi unošenju i kodiranju intervjua. Započeto je na kodiranju intervjua, jedan dio kodiranih intervjua je slat donatorima i partnerima iz Srbije radi povratne informacije. Kodovi u stvari predstavljaju šifre o principima ljudskih prava koji su ispoštovani ili povrijeđeni u datom slučaju. U aprilu mjesecu je donatoru zatražen produžetak ugovora za dva mjeseca, kako bi se u junu poslao nacrt holističkog izvještaja.

Bez obzira na zahtjev donatora da se kodira i analizira 80 od ukupno 100 snimljenih intervjua odlučili smo da kodiramo oko 90 intervjua koji su se mogli iskoristiti.

U periodu 16. i 17. maja u Udruženje je boravio Rasoš Keravica, regionalni koordinator za D.R.P.I. radi zajedničkog rada u Nvivo programu, s obzirom da prethodno nije bilo adekvatne obuke koja je pružena analitičkim monitorima. u toku ovog mjeseca naše pripravnice Aleksandra Nenezić i Sandra Nedović su počele pripremati novinske članke za dalju obradu u cilju medijskog monitoringa.

U junu mjesecu završeno je kodiranje intervjua u Nvivo programu. Nakon toga je urađen analitički monitoring. Uporedo je završavan i sistemski monitoring, a nakon toga je pisan nacrt holističkog izvještaja koji je donatoru predat 17. juna. Analitički izvještaj je radila Marina Vujačić uz tehničku podršku Milana Šaranovića, dok su sistemski izvještaj radili Milan Šaranović i Miroslava-Mima Ivanović. Holistički izvještaj je pisao tim koji je radio na analitičkom i sistemskom izvještaju, kao i koordinator projekta Milenko Vojičić. Nacrt izvještaja sadrži 50 strana, koji je kasnije preveden i na engleski jezik, kako bi se mogao poslati donatoru.

U septembru mjesecu smo na osnovu preporuka koje smo dobili u cilju ispravke i unapređenja izvještaja radili na njegovoj doradi i konacnu verziju holističkog izvještaja prosljedili Univerzitetu York 01. oktobra. Takođe smo donatoru poslali poslednji Statement of account, odnosno obračun dosadašnjih troškova. UMHCG je moralo donatoru da vrati iznos sredstava od 1549,50 EUR zbog toga što u ugovorom predviđenom roku nijesmo realizovali aktivnosti koje se tiču pisanja izvještaja, dizajna i distribucije izvještaja. U oktobru mjesecu je konačno izvršen izbor Revizorske kuće, koja ima zadatak da pripremi revizorski izvještaj o sprovedenom projektu, odnosno načinu trošenja sredstava. Za ovu aktivnost je izabran VM-Kod iz Podgorice koji je vršio reviziju projekta UMHCG, podržanog od strane Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2011. godinu.

VM-Kodu je dostavljen značajan dio dokumentacije u početnoj fazi, od ugovora, elektronske verzije budžeta, do svim računa i dokumenata koji prate troskove gore navedenog projekta.

Takođe je UMHCG u oktobru mjesecu donatoru podnio kompletan narativni i finansijski izvještaj o sprovođenju projekta.

U decembru mjesecu je završen konačan revizorski izvještaj, nakon pregledanja nacrtu izvještaja koji je bio poslat UMHCG. Izvještaj je ocijenjen kao pozitivan, poslat je donatoru kao i preostali dokumenti proizašli kao preporuke revizorskog izvještaja. Izvještaj će biti prezentovan javnosti u I kvartalu 2014. godine.

Ostalo - izdvajamo:

Savjet za brigu o licima s invaliditetom

Vlada je na sjednici održanoj 18. aprila, po drugi put, odlučila da ukine Savjet za brigu o licima s invaliditetom. Savjet je ukinut bez konsultacija s osobama s invaliditetom, kao i članovima Savjeta i bez mogućnosti za davanje direktne povratne informacije od strane osoba s invaliditetom, posebno članova Savjeta, koji su o ovoj Odluci informisani preko Vladinog sajta.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je bilo raspisalo Javni poziv za kandidovanje predstavnika NVO u sastav ovog tijela u junu mjesecu, međutim OOSI su odlučile da se ne odazovu ovom pozivu i na taj način ne daju legitimitet ovom tijelu.

Bez obzira na brojne reakcije i UMHCG i drugih organizacija, inicijative za zakazivanje sastanka sa Ministrom rada i socijalnog staranja i Predsjednikom Vlade, kao i inicijativom da se kao posebna tačka dnevnog reda razmotri ukidanje Savjeta za brigu o osobama s invaliditetom na sjednici Savjeta za zaštitu od diskriminacije Vlada je ostala pri svojoj odluci i prvi sastanak na kojem se razgovaralo o Savjetu održan je tek u septembru mjesecu, kada su članovi posljednjeg saziva Savjeta ispred OOSI prisustvovali sastanku sa Ministrom rada i socijalnog staranja Predragom Boškovićem. Osnovni predlog Ministarstva i dalje se odnosio na formiranje Savjeta u okviru Ministarstva, kao i spremnost da se Savjetu da probni rad u smislu davanja roka u kojem takav Savjet treba da pokaže rezultate funkcionisanja. Predstavnici organizacija su i pored toga istakli i ponovili inicijativu za sastanak sa Predsjednikom Vlade.

27. novembra je održana prva, kontituitivnu sjednica Savjeta za brigu o licima s invaliditetom, poslije ponovljenog poziva za jednog kandidata iz NVO-a. Sastav članova ispred državnih organa je spušten na nivo pomoćnika ministara ili njihovih savjetnika, a jedini Ministar u Savjetu je Ministar rada i socijalnog staranja, koji je Predsjednik Savjeta. Promjena u odnosu na raniji saziv Savjeta je što Savjet sada ima 3 predstavnika udruženja roditelja, tako da su predstavnici organizacija osoba s invaliditetom u manjini. U Savjetu je ispred UMHCG-a Milenko Vojičić.

26. decembra je održana druga sjednica Savjeta za brigu o licima s invaliditetom. Savjet je odlučio da se na dnevnom redu sljedeće sjednice razgovara o Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i načinu njegovog rada, kao i propisima koji to regulisu, kako bi se NVO moglo učestvovati u postupcima dobijanja sredstava preko grant šema.

Inicijalni izvještaj o sprovođenju UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom

22. januara 2013. godine, savezi i nacionalne organizacije osoba s invaliditetom održale su konsultativni sastanak, povodom javnog poziva za predlaganje tri kandidata za članove radne grupe za izradu inicijalnog izvještaja o sprovođenju UN Konvencije o pravima osoba sa

invaliditetom. Na sastanku je odlučeno da predstavnici organizacija neće predlagati svoje predstavnike za članove RG koju formira Ministarstvo rada i socijalnog staranja, već će pratiti cjelokupni proces i davati sugestije i preporuke državi u cilju dobijanja što kvalitetnijeg izvještaja.

O razlozima koji su doprinijeli donošenju ovakve odluke možete se informisati preko sajta UMHCG-a. Iako smo predloge za konsultacije uputili Ministarstvu, jedine organizovane javne konsultacije su se odnosile na mogućnost slanja pisanim komentara nakon što je Ministarstvo sastavilo Nacrt izvještaja. Komentarima koje smo dostavili smo ukazali na korišćenje netačnih naziva članova iz Zakona o ratifikaciji Konvencije, nepotpunu pravnu analizu domaćih pravnih akata, nenavođenje pojedinih veoma važnih zakona, favorizovanje i selektivno navođenje aktivnosti nekih organizacija osoba s invaliditetom, nepostojanje analize sprovođenja pravnih akata, nepovezivanje analize pravnih akata sa odredbama članova Konvencije. Nismo dobili informaciju od Ministarstva da li su, i u kojoj mjeri, naši komentari uticali na definisanje konačnog teksta Inicijalnog izvještaja. Generalno je UMHCG jako nezadovoljan izvještajem i načinom na koji je on pisan, posebno prepisivanjem djelova iz izvještaja iz Srbije, kao i izostavljanja raznih a veoma bitnih informacija sadržanih u domaćem zakonodavstvu.

UMHCG će svakako, a posebno zbog nezadovoljstva Izvještajem samostalno ili u saradnji sa drugim organizacijama pripremiti tzv. Izvještaj iz sjenke i u toku 2014. godine će ga uputiti Komitetu UN-a o pravima osoba s invaliditetom.

Globalno istraživanje o implementaciji Konvencije - UMHCG je učestvovalo u istraživanju koje za cilj ima ispitivanje poštovanja Un Konvenciji o pravima OSI u praksi, odnosno njene implementacije, posebno u dijelu koji se odnosi na obaveze članice da sprovede redovne konsultacije sa organizacijama osoba s invaliditetom, da njihove predstavnike uključuje u sve procese koji ih se tiču. Na ovaj način će se prikupiti informacije o pitanju implementacije u pojedinačnim zemljama, takođe će se steći uvid u angažman civilnog društva, a sa druge strane uvid u kapacitete instrumenata za zaštitu ljudskih prava da utiču i riješe strukturalne nejednakosti i nejednaku distribuciju političke i društvene moći. Preciznije, na prvom mjestu se ispitivao angažman organizacija osoba s invaliditetom i regionalnog foruma organizacija osoba sa invaliditetom (kao u Čl. 33 (3) Konvencije) ali i uloga nevladinog sektora, uopšte, u procesu praćenja usvojenih strategija i predlaganja novih mjera koje se tiču poboljšanja položaja osoba sa invaliditetom.

Saradnja, partnerstva - izdvajamo

Koalicija za praćenje toka pregovora u okviru poglavlja 23

Udruženje je nastavilo u saradnji sa drugim organizacijama članicama koalicije a u koordinaciji Centra za razvoj nevladinih organizacija sa aktivnostima praćenja pregovora u okviru poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna ljudska prava. Sastanci koalicije su redovno organizovani i naši predstavnici su prisustvovali svakom sastanku. U februaru je održan je dvodnevni sastanak na kome je:

- 1) usvojen plan monitoringa i donijeta odluka o koordinatorima/kama, podkoordinatorima/kama i članovima/icama radnih grupa; 2) usvojena forma za izvještavanje i 3) dogovoreni dalji koraci u radu.

UMHCG je preuzelo na sebe izvještavanje o stanju ljudskih prava osoba s invaliditetom a i bićemo članovi radne grupe za praćenje implementacije antidiskriminatornih politika i doprinositi u drugim oblastima koje imaju dodirnih tačaka sa ljudskim pravima osoba s invaliditetom.

Marina Vujačić ispred UMHCG je kourednica u oblasti ljudskih prava. Prvi periodični izvještaj koji je Koalicija pripremila objavljen je u aprilu mjesecu za period oktobar 2012 – april 2013. godine i prezentovan je javnosti na press konferenciji. Drugi, odnosno godišnji izvještaj pisan je za period od oktobra 2012. godine do oktobra 2013. godine i on je u novembru prezentovan na okruglom stolu. Upravo je Marina Vujačić prezentovala dio koji se tiče ljudskih prava.

U međuvremenu je koalicija održavala i redovne sastanke i koordinisano imala i druge aktivnosti koje se tiču poglavlja 23. UMHCG je takođe pripremao svoje komentare na Akcioni

plan za poglavlje 23 i 24 koje je pripremila Vlada Crne Gore. Međutim, vrlo mali broj tih komentara je usvojen, zbog kako nam je rečeno iz Ministarstva pravde nepostojanja dovoljnih kapaciteta u drugim resorima da daju svoje mišljenje na dostavljene komentare u roku. Aktivnosti Koalicije su jako dobro i medijski praćene, sva važna saopštenja Koalicije kao i izvještaji su objavljeni i na našem sajtu.

Program Mladi u akciji

Aktivnost izgradnje partnerstva u okviru Programa Mladi u akciji - Pravljenje privilegija za nekoliko, šansa za sve/PBA Making a privilege for few an opportunity for all - je trening u okviru programa Mladi u akciji za koji je UMHCG dobio sredstva od Evropske unije. Trening je održan u periodu od 1. do 8. marta u hostelu Izvor u Podgorici. Na treningu je učestvovalo 30 učesnika iz 10 zemalja: Crne Gore, Albanije, Makedonije, Kosova, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Poljske, Portugala, Italije i Malte. Cilj aktivnosti je bilo stvaranje partnerstava između organizacija i izrada zajedničkih Youth in action projekata vezanih za zapošljavanje mladih. Koordinatorica projekta i aktivnosti ispred Udruženja je bila Bojana Laković.

Pored ove aktivnosti u kojoj je UMHCG bio aplikant i koordinator učestvovali smo i na brojnim treninzima na Balkanu i u Evropi. U martu su 3 članice UMHCG prisustvovala trening kursu u Vrnjačkoj Banji, u Srbiji na temu : „Inkubatori civilnog društva” u organizaciji NVO Juventa.

Dva člana Udruženja su krajem aprila i početkom maja bila na treningu u Skoplju, Makedonija, pod nazivom: „Van mete”, koji je za cilj imao osnaživanje mladih za bolje suočavanje sa problemima i preprekama i za rješavanje istih, posebno onih u malim, i nerazvijenim sredinama sa manje mogućnosti za lični razvoj i napredovanje. Tri članice Udruženja su u maju bile na treningu: „Pridružite ruke za preduzetništvo mladih” u Šibeniku, Hrvatska. Na Siciliji su u junu dvije članice Udruženja pohađale trening: Volonteri – dajte više i imajte budućnost. U septembru mjesecu je članica Udruženja učestvovala na treningu u Divčibarama, Srbija, na temu: Prava ovdje i prava sad.

5 članova/ica UMHCG je u oktobru bilo na sedmodnevnom treningu u Florini, Grčka, na temu: Razbijmo stereotipe. U decembru mjesecu koordinaciju aktivnosti Youth in Action Programa i EVS-a započela je Marijeta Mojašević, nova članica menadžerskog tima UMHCG-a, inače osoba s invaliditetom.

Saradnja sa Centrom za monitoring i istraživanje i formiranje Mreže za pružanje besplatne pravne pomoći

Saradnja u 2013. godini je započela treningom o dizajnu/metodama istraživanja i javno zastupanju. Trening je organizovan u okviru projekta Besplatna pravna pomoc za marginalizovane grupe. Cilj projekta jeste jačanje kapaciteta NVO koje rade sa marginalizovanim grupama, uz kreiranje šire koalicije NVO-a, kako bi zajedničkim radom obezbijedili širu podršku najugroženijim grupama u ostvarivanju njihovih prava. Tema prvog seminara koji je održan od 13-16 aprila bila je: dizajn/metode istraživanja i javno zastupanje (kroz pisanje efektivnih studija javnih politika), kako bi se učesnici pripremili za zajedničko djelovanje na polju izmjena zakona o BPP, ili drugih povezanih politika. Treningu su ispred UMHCGa prisustvovali Marina Vujačić i Milenko Vojičić.

Drugi trening održan je krajem maja i početkom juna mjeseca u Baru i on se direktno ticao besplatne pravne pomoći. Cilj treninga bio je da se učesnici upoznaju sa osnovama besplatne pravne pomoći, kako bi na što kvalitetniji način pristupili implementaciji ostalih aktivnosti na projektu, a posebno konkretnom pružanju pravne pomoći svojim korisnicima i promociji zakona o BPP i nakon završetka projekta.

Na ovom treningu je između ostalog pripremljen nacrt akta o formiranju mreže NVO za pružanje besplatne pravne pomoći koji je kasnije potpisan u Podgorici i nakon toga je u novembru mjesecu mreža formalno i predstavljena javnosti. Na press konferenciji koja je tim povodom organizovana govorila je i Marina Vujačić.

UMHCG je u saradnji sa CeMI-jem u proteklm mjesecima pružalo besplatnu pravnu pomoć. 02. decembra je advokatica Tijana Živković, u ime Miroslave Mime Ivanović podnijela tužbu

protiv Skupštine Crne Gore zbog tri puta ponovljene diskriminacije. Odgovor na tužbu nije dobijen dokraja 2013.g., a tužilja na prvom ročištu planira da tužbu proširi četvrtim slučajem diskriminacije koji se deseio 18tog decembra prilikom prisustva sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Takođe smo pružali i pravnu pomoć Seadu Alkoviću u slučaju protiv kompanije AD "Plantaže" a zbog kršenja njegovih prava iz radnih odnosa. Za korišćenje besplatne pravne pomoći obratio nam se i Nikola Bojić, član Saveza Slijepih Crne Gore. Nako inicijalnog sastanka sa njim i prikupljana informacija, advokatica Tijana Živković je obaviještena o istom i shodno predviđenoj proceduri u konsultaciji sa predstavnicima CEMI-ja odlučio da li može prihvatiti ovaj slučaj.

03. decembra smo organizovali sastanak sa Samirom Guberinićem, koji nam se obratio povodom slučaja koji je pokrenut zbog smrti njegovog sina, koja je nastupila nakon udesa koji se desio 15 septembra u Bijelom Polju. Samir je inače osoba s invaliditetom, korisnik kolica i obratio nam se kako zbog odnosa tužilaštva, tako i zbog diskriminacije od strane i Osnovnog suda i Osnovnog tužilaštva u Bijelom Polju zbog nepristupačnosti objekta. UMHCG je povodom Samirove inicijative krajem mjeseca održao sastanak sa predstavnicima CeMIja Miloradom Markovićem i advokaticom Tijanom Živković. Takođe smo kolegama iz Cemija prosljedili sva dokumenta koja su nam bila na raspolaganju, a tiču se optužnice, kako bi nam dali svoje mišljenje i smjernice eventualnih preduzimanja radnji u daljem postupku. (Detaljnije informacije možemo pružiti na sjednici Skupštine)

Saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama i promocija na međunarodnom nivou

Ana Lind Fondacija

U martu mjesecu primljeni smo u članstvo Ana Lind Fondacije. Ova prestižna mreža ima za cilj razvoj civilnog društva i poštovanje kulturne različitosti u regionu Mediterana. Primanjem u članstvo ove fondacije UMHCG je dodatno osnažilo svoj međunarodni ugled a imaćemo i pristup fondovima kojima raspolaže ova organizacija.

24-tog juna u Kotoru održan je sastanak crnogorske nacionalne mreže Ana Lindh fondacije kojoj je prisustvovao Velibor Bošković. Boris Abramović, Koordinator crnogorske mreže ALF, prezentovao je mogućnosti koje proizilaze iz članstva u mreži, kao i planove za narednu fazu rada Fondacije za period 2013 – 2014 godine. Kao jedan od rezultata članstva naše organizacije u ovoj Fondacije dvije predstavnice UMHCG-a, Sandra Nedović i Aleksandra Nenezić, pripravnice UMHCG-a, dobile su priliku da prisustvuju obuci sa praktičnim radom na temu: "Pisanje prijedloga projekta - upravljanje projektnim ciklusom", u okviru Fondacije Ana Lindt (crnogorska mreža), koji je održan u Crnogorskom narodnom pozorištu 26.juna 2013.god. Predavač je bila Jasmina Vojinović, konsultant trener za upravljanje projektnim ciklusom i finansijsko poslovanje.

Miroslava-Mima Ivanović je od 15. do 22. septembra učestvovala na ljetnjoj školi „Ljetnja škola – Euro-mediteranskih studija” na Sabanci univerzitetu u Istanbulu, koja je organizovana pod pokroviteljstvom Ana Lind fondacije. Na ljetnjoj školi su učestvovali diplomirani, ili studenti master studija, društvenih nauka iz 15 zemalja (Španija, Francuska, Italija, Luksenburg, Češka, Mađarska, Slovenija, Crna Gora, Albanija, Turska, Izrael, Libija, Alžir, Tunis i Egipat). Tema ljetnje škole je bila Euromediteranska regija, a na predavanjima je bilo riječi o: demokratskim tendencijama i trenutnoj političkoj situaciji u regiji, EU integracijama, istraživanju Ana Lind fondacije o demokratskim trendovima u 10 zemalja regije, spoljnoj politici Turske i ljudskim pravima i pojedinnim postupcima pred Evropskim sudom za ljudska prava. Sem edukativnog, ljetnja škola je imala za cilj i interkulturalni dijalog i upoznavanje mladih ljudi iz različitih sredina regije, kao i uspostavljanje saradnje među njima.

Velibor Bošković i Miroslava-Mima Ivanović su 14. oktobra održali sastanak sa g-dinom Borisom Abramovićem, Koordinatorom Ana Lind fondacije za Crnu Goru, čiji je cilj bio bolje upoznavanje naših predstavnika sa mogućnostima za realizaciju projekata uz finansijsku podršku ove fondacije. Na sastanku je g-din Abramović našim predstavnicima predstavio način

konkurisanja za dobijanje finansijske podrške, tipove projekata koje podržava ova fondacija, period u kome se najčešće raspisuje poziv za podnošenje projekata i druge važne podatke.

Evropska mreža za samostalni život

Marina Vujačić je u avgustu mjesecu pripremala intervju za Evropsku mrežu za samostalni život koji je objavljen na sajtu ENILa, a odnosio se na praćenje ostvarivanja prava osoba s invaliditetom u Crnoj Gori. Fokus intervjua odnosio se na personalnu asistenciju, napredak u procesu deinstitucionalizacije, pristup servisima podrške sa aspekta mjera štednje i pristupa strukturalnim fondovima.

Miroslava-Mima Ivanović i Jelena Čvorović su ispred UMHCG-a, jedine organizacije iz Crne Gore, 13. novembra u Banja Luci učestvovala na drugom regionalnom sastanku organizacija članica ENIL-a. Na sastanku su predstavnici organizacija iz regiona (Srbije, Bosne i Hercegovine, Rumunije i Crne Gore) predstavili servise personalne asistencije i druge servise podrške koje oni pružaju. Takođe, bilo je riječi o stanju u ovoj oblasti u zemljama EU, a najviše pažnje se posvetilo mogućim mehanizmima borbe protiv nastojanja države da smanjuje sredstva za servis personalne asistencije, kao i načinima na koje ENIL može pomoći organizacijama osoba sa invaliditetom u tome. Zaključeno je da treba tješnje saradivati u cilju obezbjeđivanja preduslova, prije svega servisa podrške, za samostalan život OSI u zemljama regiona, kao i da će, ukoliko je to potrebno, ENIL uvijek pružiti podršku svojim članicama.

Inovativna praksa za Zero projekat - Innovative Practice to the "Zero Project 2014"

Projekat "Inovativna praksa za Zero projekat 2014" je pokrenula austrijska Fondacija EESL. Cilj ovog projekta je uklanjanje svih oblika barijera za osobe s invaliditetom u svijetu. Jedna od aktivnosti je i izbor najboljih inovativnih praksi u pogledu pristupačnosti. UMHCG se na ovaj konkurs prijavilo svojim "Dostupnim prevozom". Od strane Fondacije Zero Project obaviješteni smo da je naš "Dostupni prevoz" nakon selekcije odabran da uđe u ovogodišnji izvještaj ove Fondacije kao jedna od najboljih inovativnih praksi u oblasti pristupačnosti. Inače, na ovogodišnji konkurs prijavio se veliki broj organizacija iz čitavog svijeta. Ovim povodom od strane Zero projecta, pozvani smo da prisustvujemo i konferenciji koja će biti održana krajem februara iduće godine u Beču.

Nagrada ERSTE Fondacije za socijalnu integraciju

Udruženje je svojim programom "Studentski servis" ušlo u finale ovogodišnjeg izbora za nagradu ERSTE Fondacije za društvenu integraciju 2013 godine. Udruženje je inače 2009. godine bilo dobitnik nagrade za Projekat: Pas kao vodič i pomagač. Pored Udruženja u finale su prošle još 132 organizacije iz 13 zemalja centralne, istočne i jugoistočne Evrope: Austrija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Češka, Hrvatska, Kosova, Mađarske, Makedonije, Moldavije, Rumunije, Srbije, Slovačke i Slovenije. Udruženje roditelja djece sa smetnjama u razvoju Zračak Nade iz Pljevalja je ovogodišnji dobitnik nagrade iz Crne Gore.

Skupština Svjetske Unije osoba s invaliditetom (World Disability Union)

Predstavnici UMHCG-a Goran Macanović i Bojana Laković učestvovali su na Skupštini Svjetske Unije osoba s invaliditetom (World Disability Union), održanoj u Istanbulu. Skupštini je prisustvovalo 211 članova iz 75 zemalja, a jedna od ključnih tačaka sjednice Skupštine odnosila se na izbor članova u tijelima koja će se baviti bližim funkcionisanjem i unapređenjem rada Unije, kao i izbor u komisije koje će se baviti pojedinačnim oblastima

Govoreno je i o univerzalnim standardima za OSI i o tome kako članice treba da počnu da rade na primjenu univerzalnih standarda. Zaključci sa sjednice su prosljeđeni svim predsjednicima država iz kojih dolaze članice WDUa. UMHCG je prosljeđio dopis i zaključke predsjedniku Crne Gore g-dinu Filipu Vujanoviću, međutim nikada nijesmo dobili odgovor.

Redovni inputi i sastanci sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori

Predstavnicima Delegacije EU u Crnoj Gori slali smo inpute o pravima osoba s invaliditetom u Crnoj Gori, u periodu od septembra 2012 do aprila 2013, kao i u periodu od aprila 2013. godine do oktobra 2013. godine. Ovi inputi se odnose na periodične izvještaje koje EU priprema kada je u pitanju napredak CG u pregovorima. Osvrnuli smo se i na pitanje Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje, odnosno situaciju da će se i ove godine značajna sredstva prelići u državni budžet dok će samo simboličan iznos biti oprijedijeljen za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Uputili smo i konkretne preporuke u cilju poboljšanja položaja osoba s invaliditetom u crnogorskom društvu.

U saradnji sa SOS telefonom za žene i djecu žrtve nasilja iz Podgorice dobili smo mogućnost da preko mreže Solidar (Evropska mreža koju čini 59 nevladinih organizacija) pošaljemo komentare na izvještaj o napretku Crne Gore ka EU, a u dijelu koji se tiče stanja ljudskih prava osoba s invaliditetom u Crnoj Gori koji će biti prezentovani poslanicima Evropskog Parlamenta. Marina Vujačić i Aleksandra Nenezić ispred UMHCG-a su u periodu od 28-31 maja boravile na studijskoj posjeti u Briselu pod nazivom: „Novi pristupi u EU pregovori o pristupanju: Vladavina prava“. Cilj studijske posjete je bio konsultacija, iznošenje stavova i zaključaka o poštovanju ljudskih prava u Crnoj Gori sa NVO organizacijama. I u toku ove posjete smo iskoristili mogućnost da postavimo pitanja i damo komentare u dijelu koji se tiče ljudskih prava OSI.

Na TV Vijestima je 29. maja emitovana emisija "Euritmija" u kojoj su učešće u svojstvu publike uzeli i predstavnici UMHCG-a. Tema emisije bila je "Pregovaračko poglavlje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje". U emisiji su gostovali predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, Vesna Simović i Remzija Ademović, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Blanka Radošević Marović i Inspekcije zaštite na radu, Zlatko Popović. Učesnici UMHCG-a se postavili dva pitanja predstavnici Ministarstva Vesni Simović koja su se odnosila na Zakon o zapošljavanju i profesionalnu rehabilitaciju lica s invaliditetom., odnosno status Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica s invaliditetom, kao i na ukidanje Savjeta za brigu o licima s invaliditetom. Nakon gostovanja u Euritmiji napravljena je najava emisije koja je svakodnevno emitovana na TV Vijestima u kojoj je pomenuto i učešće UMHCG-a, što je značajna promocija UMHCG-a s obzirom na gledanost TV Vijesti.

Konsultativni sastanak u vezi sa Nacrtom Smjernica za podršku organizacijama civilnog društva

14-tog juna predstavnik UMHCG-a, Velibor Bošković prisustvovao je ovom sastanku organizovanom od strane TACSO kancelarije u Crnoj Gori. Nacrt Smjernica sadrži prijedlog ciljeva, rezultata, indikatora koji će biti praćeni u periodu od 2014. do 2020. godine a na osnovu kojih se može mjeriti stepen razvijenosti okruženja za djelovanje OCD.

TACSO-Konsultativni sastanak sa organizacijama civilnog društva

Predstavnik UMHCG-a Velibor Bošković učestvovao je na ovom sastanku čiji je cilj bio priprema poziva za podnošenje prijedloga projekata u okviru IPA 2013 Programa za civilno društvo. Između ostalog, identifikovane su oblasti, teme, kao i aktivnosti koje bi trebalo podržati u narednom konkursu. Takođe je i održan kratki trening o donošenju odluka zasnovanih na dokazima, predavač je bio gospodin Benjamin Perks, predstavnik UNICEF-a u Crnoj Gori.

Informativni sastanci i konsultacije - Razvoj i priprema Instrumenta za pretpristupnu pomoć za Crnu Goru (2014 - 2020)

Evropska unija je pripremala Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA 2) za period od 2014. do 2020. godine. Svrha ovog Instrumenta je da se utvrde prioriteta za pomoć EU u Crnoj Gori na putu ka pristupanju EU tokom programskog perioda 2014. – 2020. godine. U tom cilju organizovani su sastanci sa predstavnicima crnogorskog civilnog društva i nevladinih aktera. Sastanci su bili podjeljeni u 4 sesije od kojih je svaka sesija pokrivala jedan sektor. Predstavnici UMHCG-a Marina Vujačić i Velibor Bošković prisustvovali su sesijama "Zapošljavanje, Socijalna pitanja, Razvoj ljudskih resursa" i "Vladavina prava, Ljudska prava, Reforma javne uprave".

IPA (2014. do 2020) konsultativni sastanak

Predstavnik UMHCG-a Velibor Bošković prisustvovao je 28. novembra još jednom konsultativnom sastanku koji je organizovala EU Delegacija u Crnoj Gori, a na kome se

razmatrao nacrt narednog Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA 2) za period od 2014. do 2020. godine. Svrha ovog dokumenta je da se utvrde prioriteta za pomoć EU u Crnoj Gori na putu ka pristupanju EU tokom programskog perioda 2014. – 2020. Godine. Sem nevladinog sektora sastanku su prisustvovali i drugi predstavnici nedržavnog sektora (unija poslodavaca, sindikati...)

Konsultacije za Strategiju IPA za Crnu Goru

Delegaciji Evropske Unije u Crnoj Gori poslali smo naše komentare na draft Strategije IPA Programa Evropske Unije za period od 2014 do 2020 godine. Komentari su se ticali oblasti i tema koje su važne osobama s invaliditetom a koje po našem mišljenju nisu bile dovoljno zastupljene u draftu Strategije.

Direktorat za proširenje Evropske komisije za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju

27. novembra Direktorat za proširenje Evropske komisije za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju (ESRP) organizovao je posjetu Crnoj Gori, kako bi sa crnogorskim akterima po prvi put predstavio i razmotrio novi reformski program - Program zapošljavanja i socijalne reforme (ESRP). U ime UMHCG-a ovom sastanku je prisustvovao Velibor Bošković.

U vezi sa svim navedenim temama gdje je bilo prostora da se daju komentari, bilo pisani ili usmeni, većina onih koje je uputio UMHCG je i usvojena. Komentari su se uglavnom odnosili na konkretnije definisanje ciljne grupe, ciljeva i aktivnosti kako bi i osobe s invaliditetom kroz politike bile više zastupljene i imale prostora da dobiju finansijsku podršku.

Sastanak sa predstavnicima Ambasade SAD - Predstavnici Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Podgorici Zlatko Ivanović i Kajl Filding posjetili su na svoju inicijativu UMHCG. Tom prilikom su razgovarali sa Izvršnom Direktoricom Marinom Vujačić i Program Menadžerom Veliborom Boškovićem. Gosti su se interesovali za položaj osoba s invaliditetom u Crnoj Gori, aktuelne teme važne za položaj ove populacije, saradnju UMHCGa sa državnim organima i aktivnosti i buduće planove UMHCG-a.

Istraživanje o dostupnostima informatičkih tehnologija

Učestvovali smo u istraživanju o dostupnosti informatičkih tehnologija koje sprovodi organizacija UNGAID (Alijansa UN za informatičke tehnologije i razvoj - United Nations Global Alliance for ICT and Development) a u okviru inicijative "Globalne inicijative za inkluzivnost informaciono-komunikacionih tehnologija - Global Initiative for Inclusive ICTs". U istraživanju smo predstavili stanje u Crnoj Gori po pitanju dostupnosti informatičkih tehnologija osobama s invaliditetom. U toku 2013. g. nijesmo imali povratnu informaciju o rezultatima istraživanja.

Studijska posjeta iz Albanije

Kancelarija OEBS-a u Albaniji organizovala je 23-eg i 24-og januara studijsku posjetu našoj zemlji, sastavljenu od predstavnika albanskih državnih organa i organizacija osoba s invaliditetom. Cilj posjete je bio da se kolege iz Albanije upoznaju sa našim politikama i zakonodavstvom u oblasti invaliditeta, stanjem u praksi, kao i da se razmijene međusobna iskustva. Ovom prilikom je UMHCG pružilo pomoć kancelariji OEBS-a iz Albanije u pripremi i organizaciji ove studijske posjete.

Prvog dana posjete u prostorijama OEBS-a u Podgorici organizovan je sastanak delegacije sa predstavnicima organizacija s invaliditetom u Crnoj Gori. Ispred albanske delegacije prisutne je pozdravila gospođa Alenka Verbole, šefica odsjeka za demokratizaciju kancelarije OEBS-a u Albaniji. Nakon međusobnog upoznavanja i predstavljanja svojih organizacija, kolege iz Crne Gore su delegaciji iz Albanije predstavili trenutno stanje ljudskih prava osoba s invaliditetom u Crnoj Gori kao i najveće probleme sa kojima se ova populacija suočava. Predstavnici organizacija su bili posebno zainteresovani za funkcionisanje organizacija u Crnoj Gori, kao i situaciju u oblasti obrazovanja i zapošljavanja osoba s invaliditetom. Na kraju sastanka učesnici su izrazili spremnost za uspostavljanje i razvijanje međusobne saradnje.

Nakon toga, delegacija iz Albanije bila je gost UMHCG-a. Marina Vujačić, Izvršna Direktorica, predstavila je Udruženje gostima, naše programe, projekte i sveukupne aktivnosti i na taj način približila naš rad kolegama iz Albanije. Predstavnicima Omladinskog foruma osoba s invaliditetom iz Albanije interesovali su se za položaj mladih osoba s invaliditetom u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na obrazovanje i uslove studiranja. Takođe, gostima je posebno bilo zanimljivo funkcionisanje našeg Studentskog servisa. Nakon posjete Udruženju, delegacija iz Albanije imala je sastanak u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, sa kancelarijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Na oba sastanka je ispred Udruženja prisustvovao Velibor Bošković koji je mnogo pomogao Albanskoj delegaciji prilikom cijele posjete Crnoj Gori. Ova delegacija je takođe posjetila i Skupštinski Odbor za ljudska prava i slobode i tom prilikom je jedan njihov predstavnik doživio diskriminaciju zbog nepristupačnosti Skupštine.

Ljudska prava osoba s invaliditetom na Balkanu i u Turskoj

U periodu od 09. do 12. oktobra u Istanbulu na konferencija o ljudskim pravima osoba s invaliditetom na zapadnom Balkanu i Turskoj, koju su organizovali Evropski forum invaliditeta (EDF- European Disability Forum) i Unicef uz podršku Evropske komisije, ispred UMHCG-a je boravila Marina Vujačić, dok su ispred drugih organizacija iz Crne Gore boravili Goran Macanović, Milan Šaranović, Milenko Vojičić i Nataša Borović. Na konferenciji su govorili predstavnici organizacija osoba s invaliditetom, članice Evropskog Forum invaliditeta, Međunarodne alijanse invaliditeta, Evropske unije, Unicefa. Iz Crne Gore je na konferenciji govorila Jelena Perović iz Unicefa, zbog toga što kod nas još uvijek ne postoji Nacionalna organizacija ili savez osoba s invaliditetom, te Crna Gora još uvijek nema članice u Evropskom forumu invaliditeta. Međutim, naši predstavnici osoba s invaliditetom su imali priliku da se uključe kroz diskusiju.

Saradnja sa drugim organizacijama, institucijama, privrednim subjektima i slično - izdvajamo:

Projekat CG tvituje - Centar za demokratsku tranziciju sprovodi šestomjesečni projekat Crna Gora na tviteru-uključujući se u promjene, preko koga javne ličnosti iz crnogorskog života u periodu od po nedjelju dana tvituju sa naloga @cgtvituje o različitim društvenim temama: CDT je kroz ovaj projekat uključio i Marinu Vujačić koja je započela svoje tvitovanje 29. novembra a na temu jednakih šansi. Marina je tvitovala do 06. decembra o različitim temama koje se tiču invaliditeta i osoba s invaliditetom. Marina je pisala o diskriminaciji u zakonima i u praksi, objavljivala i pisala o nepropisno parkiranim automobilima preko spuštenih ivičnjaka ili na mjestima koja su predviđena za parkiranje osoba s invaliditetom. Povodom određenih tema koje su pokrenute preko tvitera Marina je gostovala i u emisiju Robin Hud. Takođe je objavila neke od fotografija na sajtu – Budi odgovoran i predložila da dio sredstava iz ove kampanje bude usmjeren na podizanje svijesti o posljedicama nepropisnog parkiranja. CDT je i nakon završetka nedjelje tvitovanja bio zainteresovan da se nastavi jedan dio pokrenutih inicijativa.

Trening “javno zastupanje” za mreže nevladinih organizacija

UMHCG se sa ostalim partnerskim organizacijama OSI sa kojima ostvaruje najbolju saradnju prijavio za obuku, trening javnog zastupanja koje obuhvata izradu plana kampanje, odnosno Akcionog plana za konkretnu ideju javnog zastupanja, a koji je raspisala TACSO kancelarija u Crnoj Gori. Koaliciju koja se prijavila na trening, pored UMHCG, čine UMHNK i UMHKO, zatim Savez slijepih, Organizacija slijepih za Nikšić, Šavnik i Plužine i Udruženje PLEGIJE Nikšić. Trening je trajao dva dana, a na njemu su obrađene osnovne teme javnog zastupanja kao što su: definicija javnog zastupanja (zagovaranja), koncept, elementi javnog zagovaranja, identifikacija problema, istraživanje teme kampanje, 9 ključnih pitanja strategije, ciljevi kampanje, SWOT analiza organizacije za kampanju, mete u kampanji javnog zastupanja i izrada Akcionog plana. Treningu su prisustvovali po jedan ili dva predstavnika iz pomenutih organizacija, a iz Udruženja su prisustvovali: Marina Vujačić, Miroslava Mima Ivanović, Sandra Nedović i

Aleksandra Nenezić. Konkretna tema zbog koje smo se prijavili na trening jeste: Zastupanje za osamostaljivanje Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica s invaliditetom i formiranje kao posebnog pravnog lica.

Donacija Banke Hrane - Fondacija Banka Hrane uručila je korisnicima usluga UMHCG-a ukupno 168 kg hrane i higijenskih sredstava. Donacija je podijeljena za 12 korisnika usluga UMHCGa čija su porodična primanja znatno ispod prosječnih (među kojima su i oni koji uopšte nemaju primanja). Donaciju osnovnih namirnica i higijenskih sredstava (brašna, šećera, ulja, pirinča, tjestenine i deterdženta za suđe ili šampona za kosu) Banka hrane Crne Gore realizuje u saradnji sa Delhaize MNE (MAXI).

UNIQA osiguranje - Predstavnici Udruženja su 29. maja prisustvovali svečanosti koja je organizovana povodom uručivanja nagrada najzaslužnijim Kompanijama iz Crne Gore za društveno odgovorno poslovanje. Unika osiguranje je 2010-e godine u saradnji sa UMHCG-om realizovala partnerski projekat u čijoj realizaciji aktivnosti su učestvovali i članovi Udruženja. Ovaj projekat je ocjenjen kao najbolji partnerski projekat realizovan u proteklom periodu u Crnoj Gori, a tiče se društveno - odgovornog poslovanja i povodom toga Unika osiguranje je dobila nagradu

Sastanak sa predstavnicima Državne izborne komisije i izmjene i dopune Zakona o izboru odbornika i poslanika

Krajem januara smo u saradnji sa Savezom slijepih Crne Gore pokrenuli inicijativu ka Državnoj izbornoj komisiji, u cilju zakazivanja sastanka radi iniciranja aktivnosti za prilagođavanje biračkog materijala i biračkih mjesta i kabina. Strategijom za integraciju osoba s invaliditetom u Crnoj Gori za period 2008.-2016. godine i Akcionim planom za 2012.-2013. g. definisana je mjera: Osiguravanje da izborni postupak, izborna mjesta i materijali budu odgovarajući, pristupačni i lako razumljivi, što je podrazumijevalo izbor pristupanih biračkih mjesta i prilagođavanje materijala. Međutim, u praksi ova mjera nikada nije realizovana, niti su preduzimate bilo kakve aktivnosti u cilju njene implemetacije. Na taj način su birači sa oštećenim vidom, osobe koje se otežano kreću (korisnici invalidskih kolica) i osobe niskog rasta diskriminirane.

Sastanak je organizovan u prostorijama DIK-a, a prisustvovali su mu ispred naše dvije organizacije: Marina Vujačić, Goran Macanović i Božidar Denda, zatim Ivan Kalezić, Predsjednik DIK i Milisav Ćorić, sekretar DIK-a. Na sastanku su razmatrane zakonske mogućnosti i pravno utemeljenje, odnosno način regulisanja i obezbjeđivanja ovog prava. Zaključeno je da bi u cilju usklađivanja sa Konvencijom o pravima OSi i Ustavom CG trebalo mijenjati Zakon o izboru odbornika i poslanika. Pored toga predstavnici DIK su istakli da je jako kratak period do lokalnih izbora u Nikšiću i Andrijevići (mart mjesec), te da je do navedenog roka teško u praksi ispuniti sve naše zahtjeve, bez obzira na njihovu opravdanost i pravo, ali su isto tako naglasili da će preporučiti lokalnim/opštinskim komisijama da prilikom izbora biračkih mjesta vode računa o pristupačnosti i da prilagode biračka mjesta gdje je to izvodljivo. Goran Macanović je u cilju podrške i opravdanosti za ovu inicijativu pripremio improvizovani šablon pomoću koga mogu da glasaju osobe oštećenog vida. Pomenuti šablon ni na koji način ne mijenja izgled listića, već se upravo pravi po uzoru na listić. U toku lokalnih izbora u Nikšiću i Andrijevići izborni proces nije bio inkluzivan za sve, a pored sastanka sa DIKOM, Marina Vujačić, Goran Macanović i Milenko Vojičić su održali sastanak i sa predstavnikom Opštinske izborne komisije u Nikšiću, Srđanom Spajićem. Ipak, naša inicijativa je naišla na pozitivnu reakciju kako predstavnika izborne komisije, tako i medija, nakon čega se i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava uključilo u cijeli proces.

UMHCG je u septembru mjesecu pripremio amandmane i uputio ih Radnoj grupi za izgrađivanje povjerenja u izborni proces. Na sjednici održanoj 10. oktobra ispred UMHCG-a amandmane je obrazlagala Miroslava-Mima Ivanović. Pitanja članova Radne grupe, na koje je naša predstavnica dala odgovor, su se ticali glasanja uz pomoć šablona za glasački listić (korišćenje šablona, broj šablona na jednom biračkom mjestu). Izražena je spremnost od strane

članova Radne grupe da podrže amandmane, a jedini negativni komentar ticao se mogućnosti budžeta Crne Gore da u skorije vrijeme izfinansira prilagođavanje svih biračkih mjesta. Amandmani su vraćeni podgrupi na razmatranje i inkorporiranje u tekst Zakona.

U Nacrt Zakona, kao kasnije i u sam Predlog Zakona su uvršćeni amandmani UMHCG-a i SSCG-a koji se tiču omogućavanja glasanja uz pomoć šablona za glasački listić osobama sa oštećenjem vida i adekvatne pravne formulacije i terminologije. Umjesto amandmana koji je predviđao propisivanje obavezne arhitektonske pristupačnosti biračkih mjesta (nesmetan pristup: prilazu, ulazu, paravan kabinama, biračkim kutijama i biračkom materijalu), u tekst je unijeta odredba koja propisuje da: „Prilikom određivanja biračkih mjesta opštinska izborna komisija je dužna da vodi računa da olakša pristup biračkom mjestu licima sa invaliditetom“. U tekst nisu uvršćeni amandmani koji su se ticali: obezbjeđivanja prevoda emisija sukobljavanja kandidata na znakovni jezik; dostavljanja obavještenja o danu, vremenu i mjestu održavanja izbora i u dostupnom formatu; propisivanja obaveze da birački odbori, ukoliko im se to zahtjevom zatraži, obezbijede neophodnu podršku biraču sa invaliditetom za dolazak na biračko mjesto (organizacija dolaska, dostupan prevoz).

03. decembar – Međunarodni dan osoba s invaliditetom - UMHCG je ove godine obilježio 03. decembar u saradnji sa Savezom slijepih i Nacionalnom asocijacijom roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju – NARDOS. Ove tri organizacije su organizovale u Podgorici, u prostorijama Rektorata Crne Gore, okrugli sto na temu pristupačnosti u najširem smislu, dakle pristupačnosti koja po članu 9 Konvencije UN o pravima osoba s invaliditetom podrazumijeva pristupačnost fizičkog okruženja i javnog prevoza, pristupačnost informacija i komunikacija i pristupačnost servisa podrške. Okruglom stolu su, pored predstavnika 3 pomenute organizacije, prisustvovali predstavnici drugih partnerskih nevladinih organizacija i to: Saveza udruženja paraplegičara Crne Gore, Mreže za edukaciju i razvoj servisa podrške, Udruženja mladih sa hendikepom Nikšić, Udruženja PLEGIJE Nikšić, Centra za antidiskriminaciju EKVISTA...

Dodatno, značajan doprinos, posebno kroz diskusiju pružili su predstavnici državnih organa, Ministarstva saobraćaja, Sekretarijata za socijalno staranje Glavnog grada. Pored njih su prisustvovali predstavnici Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja i posebno važnog za ovu temu Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Opšti zaključak jeste da u ovoj oblasti ima napretka, ali je on jako spor i djelimičan. Ključni problem sporih promjena najčešće predstavlja nizak nivo svijesti o obavezi činjenja u praksi ili sprovođenja zakona koji su doneseni, a regulišu prava osoba s invaliditetom.

Gostovanje Pitera Norfolka

Britanska ambasada u saradnji sa UNICEF-om, organizovala je posjetu britanskog paraolimpijca Pitera Norfoka Crnoj Gori 20. i 21. juna. Tom prilikom između ostalog organizovao je događaj u Crnogorskom narodnom pozorištu, gdje je sa Piterom održan intervju kao motivacioni govor za sve mlade paraolimpijce i prikazan film „The best of man“ – Najbolji čovjek. Predstavnici UMHCG-a se bili pozvani i prisustvovali su ovom događaju.

DOGAĐAJ U OKVIRU KAMPANJE „SVAKO DIJETE TREBA PORODICU“

Velibor Bošković i Miroslava-Mima Ivanović su ispred UMHCG-a 14. oktobra prisustvovali događaju u okviru kampanje „Svako dijete treba porodicu“ koju sprovodi UNICEF u saradnji sa Vladom Crne Gore i Ministarstvom rada i socijalnog staranja, a čiji je cilj promovisanje i povećanje broja hraniteljskih porodica u Crnoj Gori i samim tim smanjenje broja djece smještene u institucijama. Ovaj događaj je uvećao glumac Nikolas Linhurst, ambasador UNICEF-a. Ovu priliku smo iskoristili da šefu UNICEF-a u Crnoj Gori gospodinu Perksu ukratko predstavimo projekat „Monitoring pristupačnosti obrazovnih ustanova i programa u Crnoj Gori“, koji bismo realizovali u naredne dvije godine, a uz podršku UNICEF-a. Dogovoreno je da se, radi detaljnijeg razgovora o mogućoj saradnji na ovom projektu, održi sastanak između predstavnika UMHCG-a i gospodina Perksa.

Saradnja sa Unicefom

Velibor Bošković i Miroslava-Mima Ivanović su 23. oktobra u kancelarijama UMHCG-a održali sastanak sa gospodinom Bendžaminom Perksom, šefom UNICEF-a u Crnoj Gori. Tema ovog sastanka je bilo dobijanje podrške i uspostavljanje saradnje sa UNICEF-om radi realizacije projekta „Monitoring pristupačnosti obrazovnih ustanova i programa u Crnoj Gori”. Ovaj projekat UMHCG priprema za donatora koji bude raspoložen da podrži njegovu implementaciju. Gospodin Perks je izrazio veliku zainteresovanost za ovaj projekat i spremnost da, koliko mogućnosti budu dopuštale, podrži njegovu realizaciju. U tom smislu nas je uputio na gospođu Mariju Marinović, koordinatoriku za socijalnu politiku UNICEF-a u Crnoj Gori. Sa gospođom Marinović, Velibor Bošković i Miroslava-Mima Ivanović su u kancelariji UMHCG-a održali sastanak 29. oktobra. G-đa Marinović je kazala da će dobiti informaciju da li je slično istraživanje rađeno u regionu ili nekoj od zemalja EU, kako bi u istraživanju koristili najbolju metodologiju za dobijanje što konkretnijih preporuka sa procjenom troškova implementacije istih. Takođe, istakla je da je važno dobiti podršku Ministarstva prosvjete, da bi se rezultati i preporuke, dobijene realizacijom ovog projekta, uzeli u obzir i realizovale u praksi. U tom cilju 15. Novembra održali smo sastanak sa predstavnicama Ministarstva prosvjete g-đom Vesnom Vučurović, g-đom Tamarom Milić i g-đom Oliverom Nikolić. Sastanak je organizovan u cilju dobijanja podrške i uključivanja kao partnera Ministarstva prosvjete u realizaciju projekta. Cilj ovog projekta je da se ispita ispunjenost standarda arhitektonske pristupačnosti, prilagođenost programa i literature za osobe sa invaliditetom u osnovnim i srednjim školama, a njegove glavne aktivnosti su: ispitivanje stavova rukovodilaca obrazovnih ustanova o pristupačnosti objekata, programa i literature, prikupljanje objektivnih podataka sa terena, okrugli stolovi, sastanci sa relevantnim institucijama i medijska kampanja. S obzirom da je sprovođenje monitoringa inkluzivnog obrazovanja predviđeno za sljedeću godinu Strategijom o inkluzivnom obrazovanju za period 2014-2018. godine, predstavnice Ministarstva prosvjete su izrazile veliku spremnost da ova institucija bude partner na ovom projektu i istakle i Zavod za školstvo kao instituciju koja se na isti način treba uključiti u njegovu realizaciju. Dogovoreno je da o zaključcima sastanka UMHCG izvjesti UNICEF, a Ministarstvo Zavod za školstvo.

20 decembra je održan još jedan sastanak UMHCG i Unicefa i tom sastanku se priključila i Maja Kovačević, koordinatorikom za obrazovanje. Na početku sastanka su predstavnice UNICEF-a istakle ozbiljnost i veličinu projekta, kao i svoju bojazan da se uloženi trud i novac neće u dovoljnoj mjeri isplatiti. Naši predstavnici su istakli razloge zbog kojih je neophodno raditi ovakvu vrstu istraživanja: nepostojanje tačnih kriterijuma, pa samim tim ni podataka, neuzimanje u obzir mišljenja djece sa invaliditetom i njihovih roditelja, potreba sprovođenja kvalitetnog istraživanja kojim će se stvoriti metodologija za monitoring inkluzivnog obrazovanja. Na sastanku je zaključeno da je UNICEF, zbog razloga koje su naši predstavnici naveli, vrlo zainteresovan da podrži ovo istraživanje, ali da se zbog malih sredstava koja mu stoje na raspolaganju, mora ograničiti na podršku i saradnju u dijelu istraživanja sa djecom sa invaliditetom i njihovim roditeljima.

Aktivnosti projekta: „Uspostavljanje balkanske nezavisne mreže lica s invaliditetom” Saveza udruženja paraplegičara CG

Prisustvovali smo okruglom stolu Saveza udruženja paraplegičara organizovanom u skopu regionalnog projekta: „Uspostavljanje balkanske nezavisne mreže lica s invaliditetom” koji je podržan posredstvom Delegacije EU u Bosni i Hercegovini.

Osnovni cilj projekta je uspostavljanje nezavisnog regionalnog okvira organizacija osoba sa invaliditetom za usklađivanje i praćenje nacionalnih zakonodavstava prema UN Konvenciji o pravima osoba sa invaliditetom i Evropskoj strategiji za osobe sa invaliditetom 2010-2020. Teme okruglog stola bile su pet oblasti iz UN konvencije kojima je najviše posvećena pažnja u ovom projektu i to: pristupačnost, obrazovanje, zapošljavanje, socijalna zaštita i zdravlje. Marina Vujačić je inače bila uključena u rad Radne grupe koja je analizirala usklađenost međunarodnog i domaćeg zakonodavstva u oblasti zdravstva. Takođe je radila obradu i analizu 87 upitnika koji su rađeni na terenu a ticali su se iskustva osoba s invaliditetom.

Treninzi Zanatsko-preduzetničke Komore Crne Gore

Predstavnici UMHCG-a, Aleksandra Nenezić i Milorad Hajrović učestvovali su 13. maja na radionici koju je organizovala Zanatsko preduzetnička Komora Crne Gore. Tema ove radionice je bila "Pravo na rad lica sa invaliditetom".

Ispred Udruženja, Sandra Nedović i Milorad Hajrović, prisustvovali su u novembru seriji treninga koji je organizovala Zanatsko-preduzetnička Komora Crne Gore u saradnji sa italijanskom organizacijom Cooperazione Internazionale - Kozv, Udruženjem za preduzetništvo i posao-LINK iz Mostara i uz podršku Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori, u okviru projekta „Treći sektor i razvoj socijalnih preduzeća“. Održana su dva treninga od kojih se prvi odnosio na „Pristup logističkoj matrici, upravljanje projektima, evaluacione tehnike i razvoj socijalnih preduzeća. Trening je održan u PR Centru u Podgorici u periodu od 11.do 15.novembra, svakog dana od 09h do 13h. Cilj treninga bio je taj da se učesnicima predstavi na koji način se pišu projekti za Fondove Evropske Unije, način apliciranja, formulisanje budžeta projekta, menadžment projekta, regrutovanje ljudskih resursa i održivost projekta. Predavač na ovom treningu bila je Maria Donata Rinaldi, iz Udruženja Kozv iz Italije.

Drugi trening odnosio se na temu „Osnivanje i upravljanje socijalnim preduzećima“ koji je takođe organizovan u PR Centru i trajao je od 18.do 22.novembra, svakog dana od 09h do 13h. Predavač na ovom treningu bio je Francesco Gabbi, predstavnik italijanske socijalne kooperative „Cooperativa FAI Via Gramsci.“ Predavač Gabbi učesnike treninga upoznao je sa načinom rada i upravljanja italijanskim socijalnim kooperativama, tipovima kooperativa, osnivanjima socijalnih preduzeća, njihovim načinom finansiranja, rada, odnosa sa javnošću, lancima snabdijevanja, kao i drugim stavkama neophodnim za osnivanje i upravljanje socijalnim preduzećima.

Cilj ovog treninga je da Zanatsko-preduzetnička Komora Crne Gore raspiše konkurs za sve učesnike treninga koji će moći da konkurišu sa svojim biznis idejama, a od kojih će sedam najboljih biznis ideja socijalnih preduzeća dobiti sub-grantove u iznosu do 7.500,00€, a kreatori devet najboljih biznis ideja imaju mogućnost da putuju u Italiju i posjete tamošnja socijalna preduzeća i upoznaju se sa načinom funkcionisanja istih.

PROSLAVA GODIŠNJICE UN-A NA CETINJU

Miroslava-Mima Ivanović je 24. oktobra ispred UMHCG-a prisustvovala svečanoj proslavi 68 godišnjice postojanja UN-a, koja se održala na Cetinju. Ovogodišnja proslava bila je posvećena mladima, te su u tom smislu, između ostalog, predstavljeni rezultati dva istraživanja koji su se bavili zapošljavanjem i participacijom mladih, znanjima, stavovima i navikama mladih, kao i analizom nedostataka u politikama koje se bave mladima. U ovom procesu je učestvovalo i UMHCG, između ostalog, kroz istraživanje i izradu Akcionog plana za mlade za 2014. godinu. Ističemo da je na ovom događaju ispred mladih sa invaliditetom govorio Nikola Zekić, član UMHCG-a, koji je i od nas dobio savjete za sačinjavanje govora, te je u tom smislu istakao važnost uklanjanja brojnih barijera kao preduslova za aktivizam mladih sa invaliditetom.

Akcioni plan za zapošljavanje mladih

Kao jedan od rezultata fokus grupe koju je organizovao UNDP o zapošljavanju mladih, a u kojoj je učestvovala Mima Ivanović ispred UMHCG tokom izrade Akcionog plana za unapređenje zapošljavanja mladih osobe s invaliditetom su prepoznate kao jedna od prioritarnih grupa. Predstavnici UMHCG su aktivno učestvovali u konsultacijama, kao i formulisanju mjera Akcionog plana za unapređenje zapošljavanje mladih za 2014. godinu. Naša predstavnica Mima Ivanović je tokom finalnih konsultacija radila u grupi koja se bavila dijelom Akcionog plana o obezbijedivanju jednakih mogućnosti za zapošljavanje osjetljivih i manjinskih grupa. U ovom dijelu Akcionog plana su kao prioritarni ciljne grupe prepoznati mladi sa invaliditetom i mladi romi. U tekst Akcionog plana je uvršćen veliki broj naših prijedloga. Aktivnosti u cilju boljeg zapošljavanja mladih sa invaliditetom su: monitoring praćenja sprovođenja zakona u oblasti

pristupačnosti i sprovođenja kaznenih odredbi istih, kampanja među poslodavcima o radnim sposobnostima mladih sa invaliditetom i olakšicama za njihovo zapošljavanje, donošenje i sprovođenje Pravilnika o grant šemama. Aktivnosti koje smo mi predložili, a nisu uvršćene u tekst Nacrta zbog toga što bi ih, kako smatraju u Ministarstvu trebalo realizovati od strane NVO-a, a ne od strane Vlade, su: kampanja javnog zagovaranja značaja socijalnog preduzetništva i kampanja javnog zagovaranja u cilju otvaranja posebne budžetske jedinice Fonda za zapošljavanje i profesionalnu rehabilitaciju lica sa invaliditetom.

Saradnja sa predstavnicima Karitasa

Predstavnici CARITAS/a Barske nadbiskupije posjetili su Udruženje 06. juna. Tom prilikom, projekt menadžeri Sanja Rakić i Predrag Adamović, predstavili su timu UMHCG/a projekat "Open Mind". Glavni cilj projekta je poboljšanje mentalnog zdravlja, kao i statusa osoba s intelektualnim invaliditetom u Crnoj Gori. Kroz ovaj projekat planirano je i formiranje radnih grupa, sačinjenih od raznih subjekata (lokalnih samouprava, NVO, različitih institucija..) koje će analizirati trenutno stanje u ovoj oblasti i na kraju dati i konkretne preporuke nadležnim organima. Iz tog razloga su prepoznali UMHCG kao organizaciju veoma aktivnu u zaštiti prava OSI koja bi svojim iskustvom mogla doprinijeti uspješnoj realizaciji ovog projekta i pozvali nas da se aktivno uključimo u njegove aktivnosti, što su predstavnici UMHCG/a i prihvatili. Predstavnici Udruženja, Aleksandra Nenezić i Milorad Hajrović, 09. jula prisustvovali su i prezentaciji projekta. Program asistentkinja UMHCG-a Miroslava-Mima Ivanović je 29. i 30. Novembra učestvovala na seminaru „Priprema projektnog prijedloga u skladu sa EU standardima – PMC LFA”, koji je u okviru projekta „Open mind” organizovao Caritas Barske nadbiskupije. Naša učesnica se na seminaru, kroz predavanja i grupni rad, upoznala sa fazama izrade projektnog prijedloga, strukturom i načinom izrade matrice logičkog okvira, te je na taj način stekla neophodna znanja i vještine za pisanje projekata za EU fondove.

Sporazum nevladinih organizacija i Unije slobodnih sindikata Crne Gore

Unija slobodnih sindikata (USS) i četrdesetak nevladinih organizacija iz čitave Crne Gore, među kojima je i Udruženje potpisali su Sporazum o saradnji kojem mogu da pristupe svi zainteresovani sindikati i nevladine organizacije. Sporazum obuhvata aktivniju saradnju u pitanjima penzijske politike, adekvatnu primjenu Zakona o radu i Zakona o zapošljavanju, ali i sprečavanje mobinga, zaštitu mladih i žena i sprečavanje diskriminacije. Primjerak Sporazuma se nalazi i u prostorijama UMHCGa.

Sastanak sa Upravom RTCG-a

Sastanak predstavnika organizacija osoba s invaliditetom sa Upravom RTCG-a je održan 18. januara na inicijativu Savjeta RTCG-a odnosno člana Savjeta ispred NVO sektora Gorana Đurovića. Na sastanku se razmatrao odnos javnog servisa prema osobama s invaliditetom i mogućnosti za poboljšanje informisanja javnosti i pravima i položaju OSi od strane javnog servisa. takođe je bilo riječi i o posebnoj emisiji "Putevi života", koja se bavi osobama s invaliditetom i kao ključnom elementu o poštovanju prava osoba s invaliditetom kao i zakonskih obaveza razgovarano je o prilagođavanju objekta televizije kao i o zapošljavanju jedne osobe s invaliditetom.

UMHCG je relativno zadovoljno saradnjom sa RTCG-om, kada je u pitanju izvještavanje o našim aktivnostima i gostovanje naših predstavnika u emisijama javnog servisa. Međutim, poseban segment koji će UMHCG i dalje inicirati odnosi se na veći stepen informisanja osoba oštećenog sluha.

Konferencija SOS telefona za žene i djecu žrtve nasilja

U subotu 30. novembra je održana konferencija, odnosno Osnivački sastanak mreže organizacija civilnog društva koje pružaju socijalne servise u organizaciji SOS telefona za žene i djecu žrtve

nasilja - Podgorica. Mrežu organizacija koje pružaju socijalne servise svojim ciljnim grupama čini po 5 organizacija iz 5 različitih oblasti, među kojima je i dio usluga koji se pruža osobama s invaliditetom. Među odabranim organizacijama koje su izabrane u mreži je i UMHCG, a izbor je vršen na osnovu upitnika koje su organizacije popunile prethodno, kao i intervjuja koji je sa predstavnicima organizacija radila agencija iz Beograda, jer je inače organizacija iz Srbije nosilac ovog regionalnog projekta. Na konferenciji je bilo riječi o ciljevima i regionalnoj dimenziji projekta, značaju projekta za Crnu Goru - osnivanju Mreže organizacija civilnog društva koje pružaju socijalne usluge, potom su prezentovane dosadašnje aktivnosti. Potom je prezentovan Akcioni plan za 2013/2014.

U drugom dijelu konferencije je bilo riječi o regionalnom sastanku u Beogradu koji je planiran za 08.-10. decembar. Ispred organizacija osoba s invaliditetom je bila predložena Marina Vujačić, međutim zbog unaprijed preuzetih obaveza nije mogla potvrditi svoj odlazak za Beograd. U završnom dijelu konferencija rasprava se vodila o mogućim aktivnostima i vidovima njihovog organizovanja, a koje se tiču "pritiska" na državne organe da pruže što više informacija o socijalnim uslugama, jer istraživanje pokazuje da 80% usluga koje se pružaju građanima upravo finansira NVO sektor.

OBILJEŽAVANJE MEĐUNARODNOG DANA LJUDSKIH PRAVA

Miroslava-Mima Ivanović je ispred UMHCG-a 10. decembra prisustvovala obilježavanju Međunarodnog dana ljudskih prava i desetogodišnjice postojanja institucije ombudsmana u Crnoj Gori, kojeg su organizovali: Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Misija OEBS-a u Crnoj Gori i NVO Građanska alijansa. Ovim povodom su održane dvije panel diskusije čije su teme bile: „Deset godina institucije Ombudsmana – izazovi razvoja” i „Sloboda okupljanja u Crnoj Gori”. Na prvom panelu, na kome su govorili: Zaštitnik ljudskih prava i sloboda gospodin Baković, Ministar ljudskih i manjinskih prava gospodin Numanović, Šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori gospođa Hrebickova i šef Delegacije EU u Crnoj Gori gospodin Drobnić, bilo je riječi i o ljudskim pravima osoba sa invaliditetom. Ministar Numanović je za označavanje osoba sa invaliditetom u svom izlaganju upotrijebio termin „nemoćne osobe”, a gospodin Drobnić je istakao: kršenje prava na slobodno kretanje osoba sa invaliditetom zbog nepristupačnosti velikog broja objekata u javnoj upotrebi, problem nezakonitog trošenja sredstava iz Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, ali i njegovo zadovoljstvo ponovnim formiranjem Savjeta za brigu o licima sa invaliditetom. U diskusiji je naša predstavica kritikovala Ministra ljudskih i manjinskih prava zbog upotrebe omalovažavajuće terminologije, što pokazuje stepen poštovanja ljudskih prava osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori, i istakla da činjenica da se Savjet za brigu o licima sa invaliditetom formirao u okviru Ministarstva rada i socijalnog staranja dokazuje da se problemi osoba sa invaliditetom i dalje tretiraju kao pitanje socijalne zaštite, a ne kao problemi kršenja ljudskih prava.

Konferencija Centra za građansko obrazovanje

Marina Vujačić je ispred UMHCGa prisustvovala konferenciji „Urbanizam na lokalnom nivou u Crnoj Gori – rizici za pojavu korupcije“, koja je održana 29. novembra u organizaciji Centra za građansko obrazovanje. Konferencija je organizovana u okviru projekta: Korupcija na lokalnom nivou - nulta tolerancija, a teži jačanju sprovođenja antikorupcijskih politika na lokalnom nivou, kao i povećanju svijesti građana/ki o značaju efektivnih antikorupcijskih mehanizama i postupaka. u toku projekta je urbanizam prepoznat kao jedna od oblasti naročito osjetljivih na pojavu korupcije. Na panelu su govorili: Daliborka Uljarević, poslanica Jelisaveta Kalezić, zatim Mirko Bošković, novinar RTCG-a i Borislav VUKIĆEVIĆ, arhitekta i kolumnista «Vijesti». Naša predstavica se uključila u diskusiju i govorila o dijelu koji se tiče osoba s invaliditetom sa aspekta teme o kojoj je bilo riječi, odnosno posljedica koje često korupcija ima po osobe s invaliditetom u dijelu koji se tiče nepoštovanja standarda pristupačnosti.

Prisustvo na otvaranju Resursnog centra za asistivne tehnologije za osobe sa oštećenjem vida

Miroslava-Mima Ivanović je ispred UMHCG-a 11. oktobra prisustvovala otvaranju Resursnog centra za asistivne tehnologije za osobe sa oštećenjem vida u Nikšiću. U ovom Resursnom centru, koga je otvorila Organizacija slijepih za Nikšić, Šavnik i Plužine, osobe sa oštećenjem vida, pa samim tim i naši članovi će moći proći obuku za korišćenje i kupiti različita savremena pomagala, kao što su različite vrste: bijelog štapa, dežji plejera, mjerača pritiska, temperature i sl., brajevih štampača i mašina, govornih programa itd.

Sastanak sa Oki Aiom

05. decembra u prostorijama UMHCG-a Marina Vujačić i Velibor Bošković su imali sastanak sa predstavnicima kompanije OKI Air Izvršnim direktorom Danijelom Hodžićem i njegovim kolegom Zeljkom. Osnovni cilj ovog sastanka je bio moguće zapošljavanje osoba s invaliditetom (koje bi započelo sa realizacijom na proljeće 2014. godine) u ovoj Kompaniji kao i identifikovanje drugih mogućnosti za saradnju. Ova Kompanija je zastupnik mnogih renomiranih aviokompanija iz Evrope.

Sastanak sa Mirkom Rakočevićem – Ručna radinost Rakočević

U decembru mjesecu je Izvršna direktorica imala dva sastanka sa Mirkom Rakočevićem iz Ručne radinosti Rakočević koja se bavi proizvodnjom unikatne i originalne crnogorske i druge nacionalne nošnje. Sastanci su organizovani jer Ručna radinost Rakočević sljedeće godine planira da zaposli određen broj osoba s invaliditetom. Na I sastanku je Mirko Rakočević iznio informacije o planovima a na drugom je Marina Vujačić sa potencijalnim kandidatima koji su otišli u kuću Rakočević gdje su svi njihovi proizvodi i rukotvorine imala priliku da se direktnije upozna sa svim pojedinostima u vezi sa angažovanjem osoba s invaliditetom na poslovima tkanja. UMHCG nije selektivno birao potencijalne kandidate već su se oni prijavili na osnovu informacije koju su dobili neposredno putem telefona i fejsbuk stranice.

Projekat „Odmor za sve“

Predstavnici Udruženja, Sandra Nedović i Milorad Hajrović, prisustvovali su 19. septembra Okruglom stolu na temu „Produženje turističke sezone po modelu Calypso programa Evropske komisije“, u okviru projekta „Odmor za sve“. Okrugli sto je organizovan od strane Nacionalne turističke organizacije Crne Gore u saradnji sa Turističkom organizacijom Srbije i Dunavskim centrom za kompetenciju. Cilj projekta „Odmor za sve“ je da podstakne inovativnost u kreiranju ponuda, promovisanju turističkih destinacija i sadržaja u vansezonskom periodu, kao i da podstakne turizam i putovanja po povoljnijim uslovima van sezone. Projektom su obuhvaćene četiri ciljne grupe: osobe s invaliditetom, mladi od 18 do 30 godina, penzioneri i porodice sa većim brojem djece. Jedan od ciljeva projekta je i utvrđivanje procenta hotelskog smještaja koji zadovoljava uslove dostupnosti za osobe s invaliditetom. Svrha učešća predstavnika Udruženja bila je u pružanju informacija koje se odnose na broj i kvalitet dostupnih hotela u Crnoj Gori i u davanju sugestija na dio izvještaja koji se odnosi na osobe s invaliditetom.

Miroslava-Mima Ivanović je 21. oktobra održala predavanje na temu „Osobe sa invaliditetom – primjeri dobre prakse u Crnoj Gori“. Na predavanju se govorilo o pristupačnosti kao najvažnijem preduslovu za primamljivost i uživanje naše turističke ponude od strane osoba sa invaliditetom. U tom smislu su predstavljeni zakoni i drugi pravni akti koji nameću obavezu pristupačnosti, između ostalog, turističkih, kulturnih i sportskih objekata i sadržaja. Predstavljeni su i konkretni primjeri standarda pristupačnosti propisani Pravilnikom o bližim uslovima i načinima prilagođavanja objekata za nesmetan pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti, koji se mahom ne poštuju. Istaknuta je važnost planiranja turističkih sadržaja u skladu sa principom univerzalnog dizajna i inkluzije osoba sa invaliditetom. Kao primjeri hotela koji su vodili računa o pristupačnosti svog objekta osobama s invaliditetom Miroslava-Mima Ivanović je istakla hotele Splendid i Princess, a kao primjer dostupnog kupališta, kupalište Instituta „Simo Milošević“ u Igalu.

Kongres „Jačanje civilnog društva u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima“

Miroslava-Mima Ivanović je ispred UMHCG-a učestvovala na međunarodnom kongresu „Jačanje civilnog društva u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima”, koga je od 21. do 23. oktobra u Budvi organizovao Evropski pokret u Crnoj Gori. Na kongresu je bilo o riječi o: procesu pridruživanja EU kao okviru za nacionalne reforme i jačanje saradnje između vladinog i nevladinog sektora; pregledu situacije zemalja i njen uticaj na paket proširenja za 2013; razvoju civilnog sektora; proširenju EU u vrijeme ekonomske krize; regionalnoj saradnji kao okviru za jačanje evropskih integracija i zaštitu ljudskih prava. Na pomenute teme su govorili ministri, poslanici, vođe pregovaračkih timova iz zemalja kandidata i potencijalnih kandidata, kao i predstavnici Međunarodnog evropskog pokreta i EU. Naša predstavnica je u panelu čija je tema bila saradnja u cilju zaštite ljudskih prava istakla da se pored ekonomskog napretka zemlje kandidata, ili potencijalnog kandidata, ne smije zanemariti i stepen poštovanja ljudskih prava, te da ekonomski razvoj i usklađivanje domaće legislative sa legislativom EU, ne mora da vodi i do većeg poštovanja osnovnih vrijednosti EU, među kojima je jedna od najvažnijih poštovanje ljudskih prava.

Mapiranje usluga socijalne zaštite u Crnoj Gori - Institut Alternativa

Predstavnik UMHCG-a je prisustvovao okruglom stolu koji je organizovao Institut Alternativa a povodom predstavljanja izvještaja „Mapiranje usluga socijalne zaštite u Crnoj Gori“ . Izvještaj je proizvod anketnog istraživanja koje je sprovedeno u periodu april-jul 2013. godine, a u kom je učestvovalo 118 pružaoca usluga socijalne zaštite iz privatnog i javnog sektora: nevladine organizacije, organi lokalne uprave nadležni za oblast socijalne zaštite, lokalne organizacije Crvenog krsta, centri za socijalni rad i druge javne ustanove socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori. Cilj istraživanja je bio utvrditi dostupnost usluga socijalne zaštite na lokalnom i nacionalnom nivou u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji akcenat stavlja na razvoj vaninstitucionalnih oblika zaštite. U publikaciji koja je objavljena integralni dio usluga čine i usluge koje pruža UMHCG.

Konferencija koalicije “Korak”

Predstavnik UMHCG-a Velibor Bošković učestvovao je na regionalnoj konferenciji koalicije “Korak” a na poziv Centra za građansko obrazovanje. KORAK je koalicija nevladinih organizacija iz Srbije, Crne Gore i Kosova, organizovana sa ciljem borbe protiv diskriminacije na regionalnom nivou. Sam cilj konferencije je bio formiranje i proširivanje regionalne mreže za monitoring sudskog sistema. Na konferenciji su predstavljena iskustva i slučajevi koji su se vodili povodom diskriminacije iz sudske prakse Srbije, Kosova i Crne Gore.

Okrugli sto „Djeca i mediji “

Predstavnik UMHCG-a Velibor Bošković prisustvovao je okruglom stolu čija je tema bila „Djeca i mediji “. Organizator je bila Javna ustanova Resursni centar za djecu i mlade zajedno sa Samoregulatornim Savjetom za lokalnu štampu, a koji je održan povodom obilježavanja – 65 godina postojanja Resursnog centra i obilježavanja Dana ljudskih prava (u organizaciji Nacionalne komisije za UNESCO), s ciljem podizanja svijesti o važnosti poštovanja prava djeteta u medijima i podizanja standarda poštovanja dječjih prava, posebno u eri medijske ekspanzije i sveprisutnosti informacija.

Panel diskusija „Kako možemo afirmisati prava marginalizovanih grupa?”

24.12.2013. u ime UMHCG-a Marijeta Mojašević je prisustvovala panel diskusiji Centra za građansko obrazovanje „Kako možemo afirmisati prava marginalizovanih grupa? – odjeci Festivala filma o ljudskim pravima UBRZAJ 2013“. Daliborka Uljarević, direktorica CGO-a, je otvorila ovaj događaj riječima da je selekcija filmova bila sjajna, sa akcentom na filmove o ženskim pravima i pravima LGBT populacije. Panelisti su bili Danijel Kalezić, predsjednik Upravnog odbora Queer Montenegro i Maja Raičević u ime NVO Centar za ženska prava.

Proslava povodom 65 godina postojanja JU Resursni centar za djecu i mlade

17.12.2013god. ispred UMHCG-a Sandra Nedović i Marijeta Mojašević prisustvovala su svečanosti u Crnogorskom narodnom pozorištu koja je organizovana povodom 65 godina postojanja JU Resursni centar za djecu i mlade "Podgorica"

Uz prikladan program i brojne zvanice, gostima se obratio direktor ove ustanove Zoran Bošković, koji je ukazao na dugu tradiciju ove ustanove, brojna priznanja koja je dobila, saradnju sa brojnim institucijama i pomoć ministarstava i glavnog grada u njenom funkcionisanju. Sekretar Ministarstva prosvjete Srđan Raičević rekao je da je zadovoljan radom i napretkom ove Ustanove i naročito istakao razvoj inkluzivnog obrazovanja.

TEMPUS projekat Filozofskog fakulteta: Osnivanje studijskog programa za inkluzivno obrazovanje

Prisustvovali smo prezentaciji TEMPUS projekta, čiji je glavni cilj osnivanje master studija inkluzivnog obrazovanja na Filozofskom Fakultetu. Mi smo predstavili naše iskustvo u radu na TEMPUS projektu kao i aktivnosti Udruženja na polju visokog obrazovanja. Održana je i konferencija "Stručne kompetencije nastavnika u inkluzivnom obrazovanju", kojoj smo takođe prisustvovali. Između ostalog na konferenciji je istaknuto da će u oktobru 2014. godine biti realizovan upis studenata na master studijama inkluzivnog obrazovanja. Uvođenjem inkluzivnog obrazovanja na master studijama biće omogućene svim studijskim programima u okviru obaveznog predmeta ili izbornog predmeta.

Prisustvovali smo međunarodnoj konferenciji: "**ZAPADNI BALKAN 2013-2020 : Politički, ekonomski i bezbjednosni izazovi**" (WESTERN BALKANS 2013-2020: POLITICAL, ECONOMIC AND SECURITY CHALLENGES) koja se održavala od 22. do 24. marta u Tivtu, u organizaciji IG Albach. Učesnici ove konferencije su bili: predstavnici NVO-a, privrede, tijela EU i mreže Albah iz više evropskih zemalja. Na konferenciji se diskutovalo o: značaju evropskih integracija i EU, ekonomskoj krizi i načinima za njeno rešavanje, bezbjednosnoj situaciji i filantropiji. Konferenciji ispred Udruženja je prisustvovala Miroslava-Mima Ivanović, koja je na panelu o filantropiji ispravila paneliste u cilju korišćenja adekvatne terminologije i naglasila da je vrlo važno da se filantropija ne posmatra kao milosrđe, već kao društvena odgovornost, te isto povezala sa osobama sa invaliditetom.

Predstavnici UMHCG-a su prisustvovali na dva okrugla stola koja je organizovala Unija poslodavaca Crne Gore:

- Tema prvog okruglog stola održanog 15. marta je bila: "Izazovi pri zapošljavanju". Ovo je bio prvi Okrugli sto koji Unija organizuje u okviru nacionalnih konsultacija o globalnom planu Ujedinjenih Nacija pod nazivom "Milenijumski razvojni ciljevi nakon 2015 godine", a u sklopu globalne kampanje "Svijet kakav želimo 2015". Ovaj okrugli sto obuhvatao je tri oblasti: 1. Izazovi zapošljavanja kroz prizmu obrazovanja; 2. Izazovi zapošljavanja kroz prizmu ravnopravnosti i 3. Izazovi zapošljavanja kroz prizmu razvoja infrastrukture.

Predstavnici organizacija osoba s invaliditetom su u okviru diskusije ukazali na probleme sa kojima se suočavaju osobe s invaliditetom u svim predhodno pomenutim oblastima. Jedan od osnovnih problema jeste veoma mali procenat pristupačnih obrazovnih ustanova, kao i objekata uopšte. Takođe, ukazali su na problem nedostupnosti informacija za osobe sa senzornim oštećenjem. Tema drugog okruglog stola bila je "Društveno - odgovorno poslovanje za sve".

Sastanak sa Dušanom Drenićem iz Srbije

04. jula nas je posjetio gospodin Dušan Drenić, farmaceut, koji je zaposlen u firmi GENZYME. Genzyme je jedna od vodećih biotehnoških kompanija u svijetu koja se bavi otkrivanjem, prevencijom i liječenjem rijetkih bolesti. Cilj Dušanove posjete Udruženju odnosio se na želju da Udruženje bude medijator odnosno posrednik između ove kompanije i prvenstveno osoba sa distrofijom. Kako u Crnoj Gori ne postoji jedinstvena baza podataka o ovim osobama a ne postoji ni Udruženje koje se posebno bavi njihovim pravima Dušan Drenić je odlučio da saradnju usmjeri na UMHCG. Kompanija Genzyme se bavi otkrivanjem rijetkih bolesti, posebno u ranom djetinstvu, prevencijom a posebno uspostavljanjem prave dijagnoze. Po podacima koje

je predstavio gospodin Drenić u Srbiji postoji deset osoba koja je pogrešno uspostavljena dijagnoza Dishen i mišićna atrofija. Iz tog razloga je cilj ove kompanije da se testiraju osobe iz Crne Gore kako bi se utvrdila njihova prava dijagnoza.

Saradnja sa državnim organima

UMHCG je u toku ove godine po prvi put uspostavilo direktnije saradnju sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Ministarstvom saobraćaja i pomorstva. O rezultatima saradnje možete se informisati preko sajta.

UMHCG je i ranije imalo pozitivno iskustvo i saradnju sa predstavnicima Ministarstva unutrašnjih poslova posebno sektorom koji se tiče državne uprave.

Ova saradnja je bila izražena i prilikom pripremanja nove Stratefije saradnje Vlade i Nvo za period 2014. – 2018. godine. U ovom dokumentu su formulisani i pojedini predlozi UMHCG-a koji se odnose na pristupačnost organa uprave, kao i sajtova državnih organa čitačima ekrana.

Takođe smo nastavili saradnju sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma i u značajnom poboljšali saradnju sa Ministarstvom prosvjete i Ministarstvom za ljudska i manjinska prava.

Dopis institucijama za prilagođavanje objekata u javnoj upotrebi

licima s invaliditetom je poslat Predsjedniku države g-dinu Vujanoviću, Predsjedniku Skupštine g-dinu Krivokapiću, Gradonačelniku Glavnog grada g-dinu Mugoši, Ministrima finansija, vanjskih poslova i evropskih integracija, odbrane, kulture, pravde, unutrašnjih poslova, a zbog prilagođavanja zgrade Predsjednika, Skupštine Crne Gore, zatim Skupštine Glavnog grada i zgrade Gradonačelnika i nadležnih šest ministarstava. Povodom ovih dopisa samo se oglasilo Ministarstvo odbrane i Ministarstvo finansija i Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova koji su smješteni u istoj zgradi.

Sastanak sa Predsjednikom Vlade Milom Đukanovićem

12 decembra je, po prvi put, od formiranja nove Vlade organizovan sastanak Predsjednika Vlade g-dina Mila Đukanovića sa predstavnicima osoba s invaliditetom. Sastanku je pored Predsjednika Vlade prisustvovao i Ministar rada i socijalnog staranja Predrag Bošković, kao i saradnici gospodina Đukanovića, Jovan Kojičić, Savjetnik Premijera za ljudska prava i zaštitu od diskriminacije, kao i Andrijana Vukotić, Savjetnica Premijera za odnose s javnošću.

Ispred organizacija koje se bave ljudskim pravima osoba s invaliditetom sastanku su prisustvovali Marina Vujačić, Izvršna direktorica UMHCG-a, Goran Macanović, Izvršni direktor Saveza slijepih Crne Gore, Anka Đurišić, ispred Nacionalne asocijacije roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju – NARDOS, Milan Šaranović, Generalni direktor Centra za antidiskriminaciju Ekvista, i Milenko Vojičić, Izvršni direktor Udruženja Plegije Nikšić.

Inicijativa za sastanak je pokrenuta, između ostalog i preko Savjeta za zaštitu od diskriminacije, a odnosila se na nezadovoljstvo osoba s invaliditetom brojnim pitanjima u proteklom periodu, a posebno odlukom Vlade o ukidanju Savjeta za brigu o licima s invaliditetom i spuštanjem ovog tijela na nivo Ministarstva rada i socijalnog staranja.

O detaljima sa sastanka kao i zaključcima možete se upoznati preko linka: <http://www.disabilityinfo.me/component/k2/item/410-sastanak-predstavnik-organizacija-osoba-s-invaliditetom-sa-predsjednikom-vlade-crne-gore>

Kampanja protiv diskriminacije Ministarstva za ljudska i manjinska prava

U prvoj polovini decembra je u prostorijama Ministarstva za ljudska i manjinska prava održan sastanak ovog ministarstva sa predstavnicima NVO, radi konsultovanja oko kampanje koju pokreće Ministarstvo a tiče se zabrane diskriminacije.

Ministarstvo je radi pokretanja kampanje angažovalo Agenciju Mapa radi izrade vizuala i sastavnih elemenata kampanje. Kampanja će se sastojati od TV spota, lifleta i biloborda, a kao ključni akteri kampanje pojaviće se aktivisti i aktivistkinje 4 različite ciljne grupe: osobe s invaliditetom, žene, Romi i LGBT. Izvršna direktorica je za aktere koji su osobe s invaliditetom u kampanji predložila Mimu Ivanović i Andriju Samardžića.

Snimanje u agenciji MAPA je odrađeno 20-og decembra pri čemu je Miroslava Mima Ivanović opet doživjela diskriminaciju zbog nepristupačnosti prostorija ove Agencije koje se nalaze na četvrtom spratu.

Učešće u radu Lokalnog odbora „Koalicije Saradnom do cilja” u Podgorici.

Sastanak LO Koalicije je održan 12tog aprila i tom prilikom usvojen je Zapisnik sa prvog sastanka Lokalnog odbora, analiziran je i usvojen Akcioni plan Lokalnog odbora Koalicije za 2013. godinu. UMHCG je tražio a ostali članovi su to prihvatili, da se u Akcioni plan uvrsti pitanje (ne)funkcionisanje lokalnog savjeta za pitanja osoba s invaliditetom kao i veću transparentnost rada i odlučivanja lokalne komisije za dodjelu sredstava za NVO. Takođe, predstavnik UMHCG-a Velibor Bošković izabran je za zamjenika koordinatora Lokalnog odbora koalicije.

LOKALNI PLAN ZA UNAPRJEĐENJE SOCIJALNE INKLUZIJE

Velibor Bošković i Miroslava-Mima Ivanović su ispred UMHCG-a 15. oktobra prisustvovali javnoj raspravi o Lokalnom planu za unaprjeđenje socijalne inkluzije za Glavni grad Podgorica. Ovaj Lokalni plan kao ciljnu grupu, pored ostalih, prepoznaje djecu, u kojoj kao jednu od rizičnih podgrupa prepoznaje djecu sa „smetnjama u razvoju”, i osobe sa invaliditetom. Naši predstavnici su skrenuli pažnju na organizovanje ove javne rasprave u nepristupačnom prostoru (multimedijalna sala KIC-a „Budo Tomović”, koja se nalazi na spratu), kao i na neke od nedostataka u tekstu Lokalnog plana. Naše primjedbe su se odnosile na: nekorektnu terminologiju za korisnike smještaja u ustanovu „Komanski most” (osobe sa mentalnim teškoćama), propisivanje servisa personalne asistencije za djecu s invaliditetom, neuvršćivanja servisa dostupnog prevoza u usluge socijalne zaštite za osobe sa invaliditetom. Izvršna direktorica UMHCG-a Marina Vujačić je u roku predviđenom za konsultacije mailom poslala detaljne komentare koje je pripremila na tekst ovog Lokalnog plana.

Zahvaljujući našim upornim apelima, servis personalne asistencije je izbrisan sa spiska usluga za djecu s invaliditetom i za korisnike smještaja u Zavodu Komanski most je upotrijebljen adekvatan termin – osobe sa intelektualnim invaliditetom. Međutim, naši zahtjevi za uvrščivanje dostupnog prevoza u usluge socijalne zaštite za osobe sa invaliditetom i za zamjenu nekih neadekvatnih termina (osobe sa invalidnošću) adekvatnima, nisu prihvaćeni, kao ni definisanje pojedinačnih indikatora za svaku mjeru pojedinačno i posebno definisanje kvalitativnih indikatora.

Sastanak sa predstavnicima Glavnog grada u vezi Savjeta za pitanja Glavnog grada

Prvog novembra, u prostorijama UMHCG-a, a na inicijativu lokalnog odbora koalicije održan je sastanak predstavnika Glavnog Grada i NVO koje se bave ljudskim pravima osoba s invaliditetom na teritoriji Glavnog Grada. Sastanku su prisustvovali: Predsjednik Savjeta za pitanja lica s invaliditetom - Mensud Grbović, Predstavnik CRNVO-a i koordinatorka lokalnog odbora koalicije „Saradnjom do cilja” - Lidija Knežević, Član Savjeta za brigu o licima s invaliditetom ispred UMHCG-a - Milan Šaranović, i zamjenik koordinatora lokalnog odbora koalicije „Saradnjom do cilja”- Velibor Bošković, Predstavnik Udruženja paraplegičara Podgorice-Aleksandra Popović, Predstavnik Udruženja roditelja djece sa teškoćama u razvoju, „Naša inicijativa”-Milisav Mimo Korać, Snežana Mijušković i Marina Vuković ispred Sekretarijata za socijalno staranje Glavnog Grada. Cilj ovog sastanka je bio razmatranje funkcionisanja Savjeta za pitanja lica sa invaliditetom i finansiranja nevladinih organizacija koje su članice ovog Savjeta.

Što se konkretnih zaključaka tiče, prisutni su se složili da se obrate inicijativom prema Zajednici opština Crne Gore kako bi se definisao model osnivanja i funkcionisanja lokalnih Savjeta za pitanja lica s invaliditetom. Takođe je dogovoreno da predsjednik Savjeta Mensud Grbović uputi zahtjev Skupštini Glavnog Grada da se održi sjednica Savjeta za pitanje lica s invaliditetom, na kojoj bi se razmatrao Lokalni akcioni plan socijalne inkluzije, uoči sjednice Skupštine Glavnog Grada koja je zakazana za 15. novembar i na čijem dnevnom redu se nalazi ovaj lokalni akcioni plan.

Sastanak Savjeta za pitanja osoba s invaliditetom Glavnog grada

11. novembra održana je sjednica Savjeta za pitanja lica sa invaliditetom Glavnog grada – Podgorice. Kao član ovog tijela ispred UMHCG-a učestvovao je član Skupštine Milan Šaranović. Jedina predložena tačka na dnevnom redu je bio tekst Lokalnog plana akcije za unapređenje socijalne inkluzije – razvoj lokalnih usluga socijalne zaštite u glavnom gradu - Podgorici (2014.-2018.). Predstavnik UMHCG-a ponovio je stavove Udruženja iznijete u toku javne rasprave o ovom dokumentu. Na samom početku sjednice iznešen je predlog da se doda tačka u okviru koje bi se razgovaralo o statusu i ulozi Savjeta, međutim ista nije dodata zbog protivljenja sekretarke Skupštine Glavnog grada Slavke Maraš, uprkos iznijetim argumentima i raspravi koja je trajala gotovo sat vremena.

Sastanak sa predstavnicima Glavnog grada oko Načrta Akcionog plana prilagođavanja objekata u nadležnosti Glavnog grada za 2014. godinu

Od Sekretarijata za socijalno staranje Glavnog grada smo dobili poziv za konsultacije povodom izrade Akcionog plana prilagođavanja objekata u vlasništvu Glavnog grada – Podgorica za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu. Održavanje sastanka je planirano u JU Narodna biblioteka "Radosav Ljumović" 28. novembra, a za prisustvo ispred UMHCGa je bio delegiran član Skupštine Milenko Vojičić. Međutim, kada je Milenko na dan sastanka pošao u Narodnu biblioteku, stepenišni lift u unutrašnjosti zgrade je bio pokvaren. Sekretarka za socijalno staranje Snežana Mijušković kao i predstavnica biblioteke su se izvinile Milenku, međutim sastanak nije pomjerali za drugo vrijeme i na drugom mjestu, već je on bez Milenkovog prisustva organizovan. Iako apsurdna situacija da se o raspravi o pristupačnosti na mjestu nepristupačnom za osobe s invaliditetom. Snežana Mijušković je zamolila Milenka da bez obzira na pretrpljenu diskriminaciju, a kako je navela zbog „zategnutog“ odnosa između UMHCG i Glavnog grada ne izdžemo ovu priču na nivou javnosti. Ipak, UMHCG nije dobio dokument u pisanoj formi, niti poziv za pisane ili naknadne konsultacije, kao ni informaciju do kog je nivoa stigla izrada dokumenta.

Načrt Odluke o finansiranju projekata nevladinih organizacija

Zajedno sa ostalim članicama koalicije lokalnog odbora koalicije "Saradnjom do cilja" uputili smo određene primjedbe, sugestije i komentare na Načrt Odluke o finansiranju projekata nevladinih organizacija Glavnog Grada. Predstavnik UMHCG je ovim povodom a u ime koalicije prisustvovao glavnoj javnoj raspravi u KIC-u „Budo Tomovic“ 18. novembra, a komentari su u pisanoj formi dostavljeni Sekretarijatu za lokalnu samoupravu Glavnog grada.

Sjednica Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje

04. decembra je održana sjednica Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje povodom obilježavanja 03. decembra, međunarodnog dana osoba s invaliditetom. Sjednici je ispred UMHCG prisustvovala Marina Vujačić. Pored nje, na sjednici su prisustvovali i predstavnici većine drugih nacionalnih organizacija. Predstavnici organizacija su govorili o problemu Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, pristupačnosti u dijelu oblasti zdravlja, rada i zapošljavanja, nepostojanju Zakona o organizacijama osoba s invaliditetom, odnosno nedefinisanom statusu i finansiranju "hladnog pogona", potom je predstavica UMHCGa između ostalog govorila o diskriminatornim normama u Zakonu o uslovima i postupku za prekid trudnoće. Inače su predstavnici UMHCGa i Saveza slijepih istakli da su pitanja osoba s invaliditetom pitanja ljudskih prava i da u tom smislu je trebalo održati tematsku sjednicu i na Odboru za ljudska prava i slobode. Detaljnije informacije o sjednici možete pogledati na našem portalu: <http://www.disabilityinfo.me/component/k2/item/397-tematska-sjednica-odbora-za-zdravstvo-rad-i-socijalno-staranje-povodom-me%C4%91unarodnog-dana-osoba-s-invaliditetom> .

Nekoliko dana nakon sjednice je Sekretar Odbora Momir Joksimović zatražio komentare od predstavnika OSI, odnosno inicijative o konkretnim aktivnostima kojima bi se Odbor mogao baviti u narednoj godini. Marina Vujačić je poslala više komentara koji su se uglavnom odnosili na potrebu unapređenja zakona ili podzakonskih akata koji se tiču oblasti koje pokriva Odbor.

Sjednica Odbora za ljudska prava i slobode

Sjednici Odbora za ljudska prava i slobode održanoj 17 decembra prisustvovala je Marina Vujačić, zbog prve dvije tačke dnevnog reda, i to:

- Informacije o realizaciji Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina,
- Informacije o realizaciji Strategije sistema socijalne i dječije zaštite u Crnoj Gori za period 2013-2017. godina i
- Informacije o ostvarivanju prava djece u vezi sa inkluzijom djece u obrazovni sistem, pogotovo djece s invaliditetom, u fokusu kapaciteta institucija nadležnih za ostvarivanje ovih prava, koje su razmatrane u okviru tačke dnevnog reda: Prava djeteta i
- Informacije o dosadašnjim aktivnostima u vezi sa Akcionim planom prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu.

Naša predstavnik je izrazila nezadovoljstvo posebno povodom dokumenata na koje je UMHCG i ranije reagovao, odnosno čijim smo načinom izrade bili nezadovoljni, a to su Strategija sistema socijalne i dječije zaštite, kao i Strategija inkluzivnog obrazovanja. Poseban akcenat je stavila na nepristupačnost institucija obrazovanja i socijalne i dječije zaštite, kao i nepostojenje analize u ovim oblastima, kao i nepostojanje preciznih podataka o broju djece s invaliditetom, niti o broju djece s invaliditetom uključenim u redovni obrazovni sistem.

U dijelu rasprave o Akcionom planu prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu, je naša predstavnik naglasila da je potpuno besmisleno posle 5 godina, od kada je usvojen Zakon govoriti o prioritetnim objektima, a da se pritom u prethodnom periodu skoro ništa nije radilo. Na to ukazuje i činjenica da Ministarstvo održivog razvoja i turizma ne posjeduje podatke o preciznom broju objekata koji su od 2008. godine rekonstruisani radi prilagođavanja licima s invaliditetom, takođe ne postoji precizan broj investitora koji nijesu ispoštovali standarde pristupačnosti, niti je ijedan investitor podlegao sankcijama. Takođe je poseban naglasak stavila na nepristupačnost zgrade Skupštine i na to da je i ova ustanova poslije 5 godina jedan od objekata definisan Akcionim planom za prilagođavanje u 2014. godini. Posebno je prozvala poslanike s obzirom da su oni glasali za ovaj Zakon 2008. godine i time snose najveću odgovornost za njegovu neimplementaciju.

PRISUSTVO SJEDNICI ODBORA ZA EKONOMIJU, FINANSIJE I BUDŽET -

Miroslava-Mima Ivanović je ispred UMHCG-a prisustvovala sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet održanoj 18. decembra, na kojoj se, između ostalog raspravljalo o Predlogu Zakona o budžetu Crne Gore za 2014. Godinu. Tom prilikom je članovima ovog Odbora i Ministru finansija dr Radoju Žugiću ukazala na potrebu rješavanja problema nezakonitog trošenja sredstava koja poslodavci uplaćuju u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Ona je navela da po Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom poslodavci koji ne zaposle definisan broj osoba sa invaliditetom u skladu sa Zakonom imaju obavezu da u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom uplaćuju poseban doprinos koji se treba trošiti za brojne olakšice za zapošljavanje lica sa invaliditetom. Istakla je da je od osnivanja Fonda 2009. godine uplaćeno oko 27 miliona eura, a za svrhe propisane Zakonom utrošeno oko 2 miliona eura, što se za nepotrošenih oko 25 miliona ne zna gdje su usmjerene. Jedan od razloga ovome je nepostojanje prikaza u budžetu ovog doprinosa kao posebnog prihoda, a takođe ni mjera aktivne politike zapošljavanja lica sa invaliditetom kao posebnog rashoda. Zbog toga je naša predstavnik, Kao privremeno rješenje ove situacije, tražila izdvajanje ovih sredstava na prihodnoj i rashodnoj strani budžeta za 2014. godinu. Podsjetila je na stav Premijera dat 12. decembra na sastanku sa predstavnicima OSI, na kome je prisustvovala i izvršna direktorica UMHCG-a Marina Vujačić, da Vlada ne smije dozvoliti nastavak zloupotrebe ovih sredstava. Takođe, navela je da će UMHCG U SARADNJI SA PARTNERSKIM ORGANIZACIJAMA, U CILJU obezbijedivanja trošenje ovog novca za stvaranje svih uslova za zapošljavanje lica sa invaliditetom, u narednoj godini raditi na izdvajanju Fonda u posebno pravno lice. Ministar Žugić je izrazio razumijevanje za ovaj problem i u cilju njegovog rješavanja predložio održavanje sastanka sa predstavnicima UMHCG-a I Zavoda za zapošljavanje prije plenarne sjednice Skupštine Crne Gore na kojoj će se raspravljati o Predlogu Zakona o budžetu za 2014. godinu.

SASTANAK UMHCGa, SAVEZA SLIJEPIH CRNE GORE, ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE I MINISTARSTVA FINANSIJA

Miroslava-Mima Ivanović je ispred UMHCG-a 19. decembra prisustvovala sastanku sa predstavnicima Saveza slijepih Crne Gore (SSCG-a), Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Ministarstva finansija. Na sastanku su direktorica Vukica Jelić i savjetnica Slavica Radusinović iz Zavoda za zapošljavanje Crne Gore iznijele probleme sa kojima se suočavaju prilikom finansiranja olakšica za zapošljavanje lica sa invaliditetom, s obzirom da ih moraju pokriti iz sredstava namijenjenih mjerama aktivne politike zapošljavanja svih nezaposlenih lica. Predstavnik SSCG-a i član Savjeta Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom Goran Macanović je istakao probleme sa kojima se suočava funkcionisanje ovog tijela, i osobe sa invaliditetom, zbog neadekvatnog statusa, propusta u dosadašnjim zakonima o budžetu u pogledu neprepoznavanja posebnog prihoda i rashoda i nepostojanja Pravilnika o grant šemama. Naša predstavnica je istakla zainteresovanost više grupacija za ovo pitanje: osoba sa invaliditetom, poslodavaca, javnosti, kao i Evropske unije, što potvrđuje i izjava šefa Delegacije EU u Crnoj Gori Mitje Drobniča na obilježavanju dana ljudskih prava 10. decembra. Pomoćnik Ministra finansija g-din Nikola Vukićević je obećao da će se sastati sa Ministrom finansija i Ministrom rada i socijalnog staranja u cilju iznalaženja rješenja za definisanje posebnog prihoda i rashoda u Predlogu Zakona o budžetu Crne Gore za 2014. godinu. Istakao je da se neće u rashodnom dijelu predvidjeti sva sredstva koja će se prihodovati na osnovu posebnog doprinosa, već dio za koji postoje realne mogućnosti da se utroše u svrhe propisane Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, kao i da će o svemu obavijestiti prisutne prije plenarne sjednice Skupštine Crne Gore. Na kraju sastanka naša predstavnica je istakla da se u koliko struktura budžeta to ne dozvoljava, predstavnici OOSI i drugi zainteresovani subjekti za ovo pitanje obavijeste o usmjeravanju viška prihodovanih sredstava i da se ono u svakom trenutku može dokumentovano i dokazati.

O postignutom dogovoru na sastanku, kao i prisustvu predstavnice UMHCG-a na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, poslali smo saopštenje za javnost koje možete pročitati na našem sajtu: www.umhcg.com.

Okrugli sto u Ministarstvu održivog razvoja i turizma

14. oktobra prisustvovali smo okruglom stolu na temu: „**Uklanjanje arhitektonskih barijera na objektima sa šalterskim tipom poslovanja**”, koji je organizovalo Ministarstvo održivog razvoja i turizma. Pored predstavnika ovog ministarstva prisustvovali su predstavnici organizacija osoba s invaliditetom i predstavnici firmi i subjekata zaduženih za pružanje usluga sa šalterskim tipom poslovanja. Najviše prisutnih predstavnika iz pomenutih firmi i bilo je iz različitih banaka, zatim po dva predstavnika iz Elektroprivrede Crne Gore, i po jedan predstavnik iz Pošte Crne Gore i autobuske stanice Podgorica. Zaključci među kojima su i predloženi zaključci UMHCGa nalaze se na sajtu MORTa.

Obilježavanje 60-ogodišnjice stupanja na snagu Evropske Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda u Skupštini Crne Gore

Marina Vujačić i Miroslava-Mima Ivanović su 03. Septembra ispred UMHCG-a učestvovala u obilježavanju šezdesetogodišnjice od stupanja na snagu Evropske Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, koje je održano u Plavom sabnu Skupštine Crne Gore, na drugom spratu. Organizatori obilježavanja su bili: Skupština Crne Gore – Odbor za ljudska prava i slobode, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda i NVO Građanska alijansa. Predstavnice UMHCG-a su komentarisale nepoštovanje ljudskih prava osoba s invaliditetom, a posebno propisa u oblasti pristupačnosti i antidiskriminacije. Posebno su naglasile diskriminaciju koju nad osobama sa invaliditetom vrši Skupština Crne Gore zbog nepristupačnosti, a zbog koje se na osnovu Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom može podnijeti tužba.

JAVNA RASPRAVA O PROGRAMU PRISTUPANJA EU ZA PERIOD 2014-2018. GODINE

Miroslava-Mima Ivanović je ispred UMHCG-a 20. decembra učestvovala na javnoj raspravi o Programu pristupanja EU za period 2014-2018. Godine, koju su organizovali Evropski pokret u Crnoj Gori i Ministarstvo vanjskih poslova i Evropskih integracija. Na javnoj raspravi su predstavljeni strategijsko-zakonodavni, administrativni i finansijski okvir Programa pristupanja EU. Iz Ministarstva vanjskih poslova i Evropskih integracija su saopštili da je ovim dokumentom do kraja 2018. Godine predviđeno usvajanje preko 1400 pravnih akata, od čega najveći broj u toku 2014. Godine, i to preko 570. Predstavnicima NVO-a su izrazili sumnju u postojanje dovoljnih kapaciteta u državnim organima za ovaj proces, a naša predstavnica je izrazila bojazan da se zbog žurbe da se izrade i usvoje svi planirani pravni akti, a zbog nepostojanja dovoljne senzibiliteta za pitanja osoba sa invaliditetom, u ovom procesu o pravima ovih lica neće ni malo povesti računa. Ovo i zbog toga što se predstavnicima organizacija osoba sa invaliditetom od strane državnih organa, u procesu donošenja pravnih akata, konsultuju jedino ako su oni članovi radnih grupa za donošenje istih, a od organizacija osoba sa invaliditetom je nemoguće očekivati da isprate donošenje svakog planiranog pravnog akta, koji se između ostalih društvenih grupa, odnosi i na lica sa invaliditetom.

PRISUSTVO SJEDNICI SAVJETA ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE

Miroslava-Mima Ivanović je ispred UMHCG-a, a na inicijativu člana Savjeta za zaštitu od diskriminacije Milana Šaranovića, 20. decembra prisustvovala sjednici ovog Savjeta na kojoj se, između ostalog, pod tačkom 2 Dnevnog reda raspravljalo o diskriminaciji u obrazovanju, a pod tačkom 4 o Nacrtu Strategije o inkluzivnom obrazovanju za period 2014-2018. Godine. Izlaganje Ministra prosvjete gospodina Stijepovića nije bilo čak ni informativnog karaktera, jer sve što je naveo o diskriminaciji osoba sa invaliditetom u obrazovanju je bilo da Ministarstvo ulaže napore i teži da stvori uslove za ravnopravnost u obrazovanju za, kako je rekao, djecu sa posebnim potrebama. Kasnije je kao pohvalnim istakao izgradnju lifta u studentskom domu Plavi dvor, na šta je naša predstavnica podsjetila i informisala da lift vodi samo do prvog sprata, a pomenuta zgrada ima četiri sprata, što je čisti dokaz neshvatanja činjenice da osobe sa invaliditetom moraju da imaju jednaka prava kao i ostali. Ona je takođe istakla da dobre namjere i težnje nisu dovoljne, jer uprkos njima mnoge osobe sa invaliditetom, pa makar neka od njih bila i premijer, ne mogu upisati željeni fakultet zbog arhitektonskih barijera. U komentarisanoj Nacrtu Strategije o inkluzivnom obrazovanju za period 2014-2018. godine istakla je osnovne zamjerke UMHCG-a na njegov tekst, koje su Ministarstvu prosvjete mailom poslate krajem novembra, a tiču se: neadekvatne terminologije; pretenciozno definisanih zadataka (osposobiti za samostalan život i rad); nepreciznih podataka o broju pristupačnih škola, zbog neuzimanja u obzir i obaveznih elemenata pristupačnosti za osobe sa oštećenjem vida; nepredviđanja mjera koje će poboljšati dostupnost obrazovanja osobama sa oštećenjem sluha; uključivanja mjera koje nisu u oblasti obrazovanja, kao što su rana intervencija i prevelika uloga pedijataru; svođenja uloge roditelja samo na savjetodavnu i konsultativnu; svođenje djeteta sa invaliditetom na predmet primjene znanja i odlučivanja raznih stručnjaka (pedagoga, psihologa, defektologa, pedijataru). Uprkos argumentaciji koju je naša predstavnica navela, Predsjedavajući Savjeta za zaštitu od diskriminacije gospodin Milo Đukanović je predložio da se u zaključcima pohvali dobar koncept zastupan u Nacrtu Strategije, a gospodin Milan Šaranović je zahtijevao da jedan od zaključaka bude da su NVO izrazile svoje nezadovoljstvo tekstom Strategije.

Saradnja sa Inženjerskom komorom Crne Gore

Nastavljena je saradnja sa Inženjerskom komorom koja je uspostavljena u 2012. godini, a ta saradnja se prvenstveno odnosila na pisanje tekstova Izvršne direktorice UMHCG-a Marine Vujačić za časopis Pogled. U toku 2013. godine ovaj časopis je izdat tri puta. Primjerci ovog časopisa nalazi se u prostorijama UMHCG-a.

Inovativnost za dobro - „INNOVATE 4 GOOD“

Predstavništvo Kompanije Microsoft iz Beograda je 18. i 19. oktobra organizovalo trening na temu „INNOVATE 4 GOOD“ na kome su učestvovali i članovi Udruženja, Milorad Hajrović,

Lidija Radanović, Feđa Mašić, Dragan Tepavčević i Marin Vujković. Osim predstavnika UMHCG-a ovom treningu su prisustvovali i predstavnici pojedinih organizacija osoba s invaliditetom iz regiona, kao i predstavnici vodećih Kompanija iz regiona u oblasti kompjuterskog inženjeringa. Tim Microsoft kancelarije u Beogradu upoznao je učesnike treninga sa najnovim mogućnostima koje pružaju informacione tehnologije. Ono što je za predstavnike Udruženja bilo najinteresantnije je dio koji se odnosio na predstavljanje mogućnosti softvera koji olakšavaju osobama s invaliditetom korišćenje kompjutera i mobilnih telefona (govorni programi, programi koji omogućavaju davanje komandi pokretima ruku sa daljine).

Indeks održivosti organizacija civilnog društva

Polovinom oktobra Centar za demokratsku tranziciju - CDT organizovala je Panel diskusiju u cilju prikupljanja podataka za izradu USAID Indeksa održivosti organizacija civilnog društva za 2013. godinu na kojoj je ispred UMHCG-a prisustvovao Milorad Hajrović. Istraživanje se sprovodi od strane Management Systems International (MSI) u saradnji sa CDT-om kao njihovim podgovaračem. Na panelu se raspravljalo o dimenzijama i indikatorima koji su se pokazali kao problematični u pogledu izražene razlike u ocjenama kapaciteta i održivosti civilnog sektora u Crnoj Gori.

Inicijative za izmjene i dopune zakona, komentari na nacрте i predloge strategija

UMHCG i Savez Slijepih su i u toku prve polovine 2013. upućivali inicijative za prihvatanje amandmana, koje smo upućivali Ministarstvu rada i socijalnog staranja znatno ranije. Od januara od kako je predlagač povukao Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti do marta, odnosno njegove dorade nijesu organizovane javne konsultacije sa civilnim sektorom, tako da javnost nije imala informacije o tekstu zakona, Amandmane smo uputili i Odboru za zdravstvo, rad i socijalno staranje. Nažalost amandmani nisu podržani ni na Odboru, a takođe ni u toku skupštinske rasprave. Na sajtu UMHCG možete pogledati aktivnosti koje se odnose na datu temu.

Predlozi Zakona iz oblasti obrazovanju

Marina Vujačić i Miroslava-Mima Ivanović su prisustvovala sjednicama skupštinskog Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport na kojima se raspravljalo o predlozima zakona iz oblasti obrazovanja (Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Opšteg Zakona o obrazovanju, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju i Predlog Zakona o visokom obrazovanju) održanim 09. i 16. jula. Ovom prilikom su bile žrtve diskriminacije zbog nepristupačnosti zgrade Skupštine Crne Gore, zbog čega se Miroslava-Mima Ivanović mailom obratila Predsjedniku Skupštine g-dinu Ranku Krivokapiću 08. i 10. jula. Pošto na mailove nije bilo odgovora, 16. jula je poslat i pisani dopis. UMHCG-u nije stigao odgovor ni na dopis, ali su mediji prenijeli izjavu Predsjednika Skupštine da će radovi na prilagođavanju zgrade Skupštine Crne Gore biti završeni na jesen.

UMHCG je izradilo predloge amandmana na pomenute predloge zakona i poslalo ih članovima Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport. Predlozi amandmana su se odnosili na: korišćenje adekvatne terminologije, uvršćivanje obezbjeđivanja uslova za nesmetan pristup obrazovanju u ciljeve zakona, propisivanje izvođenja nastave, provjera znanja i ispita na način prilagođen individualnim potrebama učenika, upisa kandidata sa invaliditetom po principu afirmativne akcije, a na osnovu zahtjeva za pružanje podrške u obrazovanju, jednake uslove upisa i obrazovanja za strane državljane sa invaliditetom, predviđanje predstavnika NVO-a koje se bave obrazovanjem kao člana Nacionalnog savjeta za obrazovanje i Savjeta za visoko obrazovanje. Obaviješteni smo da je naše predloge amandmana preuzela Pozitivna Crna Gora. Međutim, prateći plenarnu raspravu vidjeli smo da naši amandmani nijesu usvojeni, jer im nije dao podršku dovoljan broj poslanika. Takođe je Zakon o visokom obrazovanju nakon usvajanje nekolicine amandmana koje je predložio Demokratski front povučen iz procedure po odluci predlagača, što je s obzirom da se naša članica bila izborila za norme koje se tiču statusa studenata s invaliditetom nanijelo štetu ovoj populaciji, posebno onima koji ne ostvaruju pravo

na besplatno školovanje preko UMHCG-a, jer na žalost još uvijek nijesu upoznati da imaju tu mogućnost ili jednostavno ne žele da budu „označeni“ kao studenti s invaliditetom. Takođe svi studenti sa privatnih univerziteta nijesu mogli ostvariti ovo pravo zbog jednostrane odluke uprave.

Strategija razvoja sistema socijalne i dječije zaštite

Četvrtog juna održana je javna rasprava povodom Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite i Strategije razvoja socijalne zaštite starih lica 2013-2017. Raspravi je prisustvovao i predstavnik UMHCG-a koji je u svom izlaganju prenio stavove naše organizacije, kao i naše nezadovoljstvo tekstom predložene strategije. Te stavove smo uputili i cjelokupnoj crnogorskoj javnosti putem saopštenja koje možete pročitati na našem sajtu. Istim povodom smo zajedno sa Institutom Alternativa reagovali i na navode gospodina Gorana Kuševije pomoćnika Ministra rada i socijalnog staranja, iznijete u javnosti. I ovo reagovanje možete pročitati u cjelosti na sajtu umhcg.com. 25 juna je Marina Vujačić imala sastanak sa pomoćnikom Ministra rada i socijalnog staranja Goranom Kuševijom u cilju razmatranja eventualnog unapređenja dokumenta Strategije. I ovaj dokument je usvojen na sjednici Vlade 27 juna.

Strategija inkluzivnog obrazovanja

22-og novembra u prostorijama Ministarstva prosvete održana je javna rasprava povodom izrade Strategije inkluzivnog obrazovanja za period od 2014 do 2018 godine. Predstavnik UMHCG-a Velibor Bošković ukazao je na određene nedostatke ovog nacрта Strategije, u prvom redu korišćenje nekorektno terminologije, provlačenje medicinskog modela za osobe s invaliditetom, segregaciju učenika s invaliditetom kroz takozvana specijalna odjeljenja u redovnim školama i sl.. Komentari su takođe poslani Ministarstvu prosvete i pisanim putem, a komentare su prethodno pripremali Miroslava-Mima Ivanović, Velibor Bošković i Marina Vujačić.

Nacrt nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017

Predstavnici UMHCG-a prisustvovali su 12. juna Okruglom stolu na temu "Nacrt nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017", koji je organizovalo Ministarstvo rada i socijalnog staranja i kancelarija UNICEF-a u Crnoj Gori. Predstavnici Udruženja su pohvalili predlog Nacrta kao veoma kvalitetan i sugerisali da terminologija koja je korištena za djecu s invaliditetom ("djeca sa posebnim potrebama") nije korektna, niti je u skladu sa Konvencijom Una o pravima osoba s invaliditetom, te je iz tog razloga treba promjeniti. Najznačajniji problem kada su upitanju mjere usmjerene na djecu s invaliditetom odnosi se na nepostojanje preciznih baza podataka o broju djece s invaliditetom u Crnoj Gori, pa je samim tim veoma teško govoriti o sveobuhvatnosti plana i njegovom dometu.

Posebno izdvajamo: Poziv za kandidovanje člana u Tehnički komitet ISME/TK 014: Zaštita zdravlja

Od Instituta za standardizaciju Crne Gore smo dobili poziv da kandidujemo predstavnika za člana Tehničkog komiteta, čiji će zadatak biti obavljanje aktivnosti na razvijanju, donošenju i povlačenju crnogorskih standarda i srodnih dokumenata u skladu sa radom korespondentnih tehničkih komiteta evropskih i međunarodnih organizacija za standardizaciju. UMHCG je kandidovao Milenka Vojičića, člana Skupštine. 02. oktobra je u prostorijama Instituta za standardizaciju Crne Gore bila zakazana konstitutivna sjednica Tehničkog komiteta. Naš predstavnik nije prisustvovao sjednici zbog zakazivanje iste na nepristupačno mjesto. Naš predstavnik je preko sekretarke Tehničkog komiteta inicirao zakazivanje druge sjednice na mjestu pristupačnom za korisnike kolica i podsjetio na obavezu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje osoba s invaliditetom. I u decembru mjesecu je zakazana sjednica Tehničkog komiteta, opet u institutu za standardizaciju koji je nepristupačan licima s invaliditetom. Naš predstavnik ni ovaj put nije otišao na sastanak i uputio je komitetu protestno pismo preko Verice Gomilanović, sekretarke komiteta. Zbog prakse koja se nastavlja sa radom Tehničkog komiteta Izvršna direktorica UMHCGa smatra da Skupština o daljem angažmanu UMHCG u ovom tijelu

treba da razmotri na sjednici, kao i da donese konkretan zaključak koji treba menadžment dalje da sprovede.

Učestvovanje u istraživanjima i popunjavanju anketa

UMHCG je u septembru mjesecu učestvovalo u istraživanju koje je radio CEMI a koje se odnosi na odnos mladih i medija i odnos medija prema mladima. Takođe smo popunili anketu koju je distribuirala Uprava za mlade, a koja se odnosi na položaj mladih u zapošljavanju. Anketa će poslužiti u cilju definisanja mjera u Akcionom planu za zapošljavanje mladih.

Takođe smo popunili anketu E Uprave koja se odnosila na poslodavce koji su u proslugodišnjem programu stručnog osposobljavanja angažovali pripravnike.

UPITNIK O PODSTICAJNOM OKVIRU ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA

Učestvovali smo u istraživanju u okviru projekta „Jačanje potencijala i kapaciteta nevladinih organizacija za zastupanje i lobiranje“. Projekat sprovodi Balkanska mreže za razvoj građanskog društva (BCSDN) i članice BCSDN, među kojima i Centar za razvoj nevladinih organizacija. Tom prilikom smo popunili i upitnik čiji je cilj da doprinese sveobuhvatnom monitoringu okruženja koje omogućava ili sprječava razvoj civilnog sektora u državama Zapadnog Balkana. Cilj praćenja je da se identifikuju napredak i nedostaci ovog okruženja, što obuhvata analizu cjelokupne legislative u kojoj djeluju nevladine organizacije kao i njeno efektivno sprovođenje. Nalazi upitnika, kao jednog od više metoda prikupljanja podataka u praćenju podsticajnog okvira, biće pretočeni u konkretne preporuke o najprioritetnijim pitanjima koja se tiču nevladinih organizacija koji treba da se riješe i prevaziđu radi nesmetanog djelovanja civilnog društva u perspektivi.

Fokus grupa u CRNVO-u

Na fokus grupi koja je organizovana u kancelarijama CRNVO-a 9 maja prisustvovali su i predstavnici UMHCG-a Sandra Nedović i Milorad Hajrović. Tema Fokus grupe bila je "Saradnja nevladinih organizacija sa lokalnom samoupravom". Predstavnici Udruženja su iznijeli niz problema koje je Udruženje imalo u svom dosadašnjem radu u saradnji sa Glavnim gradom. Ti problemi se u najvećem dijelu odnose na: arhitektonske barijere na objektima koji su u vlasništvu Glavnog grada, kao i nedostupnost informacija za osobe sa senzornim oštećenjima, rad Komisije za saradnju sa nevladinim organizacijama, nefunkcionisanje lokalnog Savjeta za pitanja lica s invaliditetom.

Fokus grupa u Agenciji "De Facto"

Predstavnici UMHCG/a Velibor Bošković i Miroslava-Mima Ivanović su 15. Novembra prostorijama agencije De Facto prisustvovali fokus grupi čiji je cilj bio da od strane predstavnika marginalizovanih grupa dobije inpute, preporuke i sugestije za izradu Vladine Komunikacione Strategije za evroatlantske integracije. Predstavnici UMHCG-a su istakli neophodnost da sve informacije vezane za proces evroatlantskih integracija moraju biti dostupne i prilagođene svim osobama s invaliditetom. Inače Agencija De Facto je angažovana od strane Ministarstva vanjskih poslova, a moderator je bila profesorica FPN-a Olivera Komar.

Učešće predstavnika UMHCG-a u Radnim grupama i tijelima:

- Učešće u radu RG za pripremanje Informacije o sprovođenju AP Strategije za integraciju osoba s invaliditetom za 2012. godinu; (Marina Vujačić)
- Učešće u radu RG za izradu Zakona o visokom obrazovanju i analize finansiranja visokog obrazovanja – vraćeno iz procedure (Miroslava-Mima Ivanović)
- Učešće u radu RG za izradu Akcionog plana prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu (Milenko Vojičić)

- Učešće u radu RG za donošenje Pravilnika o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti (Milan Šaranović);
- Učešće u radu RG za izradu jedinstvenih kriterijuma za utvrđivanje invaliditeta, kao i uspostavljanje jedinstvenog tijela vještačenja (Milenko Vojičić);
- Učešće u pregovaračkoj Radnoj grupi za poglavlje 19 – socijalna politika i zapošljavanje (Goran Macanović)
- Učešće u radu Upravnog odbora Koalicije „Saradnjom do cilja“ Glavnog grada, kao i koalicije na nacionalnom nivou (UMHCG je jedna od 13 organizacija koja je glasanjem svih članica iz Podgorice izabrana za članicu UO Koalicije, a Velibor Bošković je izabran za zamjenika Koordinatorke UO Glavnog grada);

Menadžment UMHCG

U januaru mjesecu je među visokoškolcima koji su se prijavili u UMHCG preko Vladinog programa osposobljavanja visokoškolaca došla je Sandra Nedović, diplomirana politikološkinja, koja je nakon devetomjesečnog osposobljavanja nastavila rad u Udruženju. U februaru mjesecu je svoj pripravnički staž započela Miroslava - Mima Ivanović, naša dugogodišnja članica. U decembru mjesecu je na mjesto Program asistentkinje zaposlena Marijeta Mojašević, takođe dugogodišnja članica Udruženja. U junu mjesecu je Izvršna direktorica dionijela odluku o imenovanju Program menadžera Velibora Boškovića za zamjenika Izvršne direktorice, što je i pominjano na sjednici Skupštine UMHCGa od prošle godine. Odluka je donesena zbog koordiniranja menadžmenta posebno usljed čestih aktivnosti koje Izvršna direktorica ima van kancelarije i nemogućnosti da se sve obaveze i aktivnosti spovedu u roku.

Izveštaj na osnovu mjesečnih izvještaja koje priprema menadžment pripremila
Marina Vujačić